

Инсон қалбига
йўл аввало
таълим-
тарбиядан
бошланади.

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT XALQ ZIYOLILARI GAZETASI معرفت

Ислом КАРИМОВ

1931-yildan chiqa boshlagan • E-mail: info@marifat.uz • 2012-yil 21-aprel, shanba № 32 (8473)

ИСТЕЪДОД ТАРБИЯСИГА ЭЪТИБОР

Президентимиз Ислом Каримовнинг 2008 йил 8 июлда қабул қилинган «Болалар мусиқа ва санъат мактабларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш ва уларнинг фаолиятини яхшилаш бўйича 2009—2014 йилларга мўлжалланган Давлат дастури тўғрисида»ги қарорига мувофиқ Қашқадарё вилоятида изчил ишлар амалга оширилмоқда.

Болалар мусиқа ва санъат мактаблари фаолиятини янада такомиллаштириш, соҳада педагогик кадрларни тайёрлаш ишини замон талаблари даражасида йўлга қўйиш, мусиқа мактабларини ўқув қўлланмалари, чолғу асбоблари билан таъминлаш борасидаги тадбирларнинг изчил бажарилишини Фузур туманидаги 4-болалар мусиқа ва санъат мактаби мисолида ҳам кўриш мумкин.

Ушбу масканда 120 нафар ўғил-қиз санъат

сирларини ўрганмоқда. Бу ерда ёшларга қашқар рубоби, доира, ғижжак, фортепиано, баян-аккордеон, тасвирий санъат, миллий рақс, анъанавий хонандалик каби йўналишлар бўйича таълим берилади.

— Ўсиб келаётган ёш авлод тарбиясида мусиқий таълимнинг аҳамияти беқиёс, — дейди мактаб директори Эргаш Шобердиев. — Юртбошимизнинг бу соҳага кўрсатаётган эътибори туфайли мактабимиз тарбияланувчилари замонавий, барча шароитларга эга бинода таълим олиш имкониятига эга бўлди. Шинам, кенг ва барча қулайликлар яратилган хоналардаги мухит уларнинг ижодий қобилиятини янада шакллантиришга хизмат қилаётир.

Суратда: Фузур туманидаги 4-болалар мусиқа ва санъат мактаби.

Жамшид НОРҚОБИЛОВ (ЎЗА) олган сурат.

2012-yil — Mustahkam oila yili

ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ АСОСИ

Халқимизда бир болага етти маҳалла ота-она деган нақл бор. Истиклол йилларида Президентимиз Ислом Каримов раҳнамолигида ҳар бир ўғил-қизнинг қомил инсон бўлиб вояга етиши учун оила институтини мустаҳкамлаш, таълим, соғлиқни сақлаш, маънавий-маърифий, ижтимоий муҳофаза соҳаларида амалга оширилаётган туб ислохотлар ана шундай эзгу қадриятларимизга уйғун ва ҳамоҳангдир.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигидан олинган маълумотларга кўра, мамлакатимиздаги ўн мингга яқин умумий ўрта таълим мактабида ота-оналар ва маҳаллалар ўртасидаги алоқалар тобора мустаҳкамланмоқда. Бу эса ўқувчилар билан индивидуал тарзда ишлаш, улар қалбига йўл топиш, касб-хунарга доир қизиқиш ва интилишни тўғри аниқлаш ва шакллантириш, дарсдан бўш вақтини оқилона ташкил этиш имконини бермоқда.

Давлатимиз раҳбарининг 2012 йил 27 февралда қабул қилинган «Мустаҳкам оила йили» Давлат дастури тўғрисида»ги қароридида оила институтининг таълим муассасалари билан ўзаро амалий ҳамжиҳатлигини кучайтириш, яқин ва самарали ҳамкорлигини таъминлаш, ёшларни миллий анъана ва қадриятларимизга содиқлик руҳида тарбиялаш, онгу шуурини миллий ҳаёт тарзимиизга эйд жоғлар таъсиридан ҳимоялаш муҳим вазифалардан бири сифатида белгиланган.

— Баркамол авлодни тарбиялашда оила, маҳалла, таълим масканларининг саъй-ҳаракатлари мазмун-моҳияти, мақсад-муддolari ўзаро ҳамоҳангдир, — дейди Тошкент шаҳридаги 324-мактабнинг ота-оналар кўмитаси раиси Хайрулла Турсунов. — Ота-оналар кўмитаси улар ўртасида ўзига хос ишончли кўприк вазифасини ўтайди. Мактабимизда Қоратош ва Чақар маҳаллаларида яшовчи 1200 нафардан ортқ ўғил-қиз таҳсил олади. Табиийки, уларнинг тарбияси, дунёқараши, феъл-атвори, оилавий шароити ҳам турлича.

Уларга ўзига хос тарзда ёндашишда, ўқувчилар билан самарали ишлашда ота-оналар кўмитаси томонидан ўлжазиладиган суҳбатлар, амалий мулоқотларнинг аҳамияти гоё катта бўлмоқда.

(Давоми 2-бетда.)

ЎЗБЕКИСТОН

РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

2012 йил 20 апрелда Вазирлар Маҳкамасининг мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисида жорий йилнинг биринчи чорагида республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунлари муҳокама қилинди ва Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов томонидан шу йил 19 январда республика Ҳукуматининг мажлисида белгилаб берилган 2012 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурининг энг муҳим устувор вазифалари амалга оширилишини сўзсиз таъминлашга доир чора-тадбирлар ишлаб чиқилди.

Мажлисида 2012 йил 19 январдаги республика Ҳукумати мажлисининг белгиланган макроиқтисодий кўрсаткичларга эришишни таъминлашга, иқтисодиёт ва маҳаллий ишлаб чиқарувчилар рақобатбардошлилигини оширишга, ишлаб чиқаришни, транспорт ва муҳандислик-коммуникация инфратузилмасини ривожлантириш ва модернизация қилиш бўйича инвестиция лойиҳаларини амалга оширишни жадаллаштиришга, аҳоли бандлиги ва фаровонлигини оширишга қаратилган протокол топшириқларини бажариш бўйича ишлар натижалари атрофлича

кўриб чиқилди ва батафсил таҳлил қилинди.

Қайд этилдики, 2012 йил иқтисодий дастурининг энг муҳим устувор вазифаларини изчил ва мақсадга йўналтирилган тарзда амалга оширилиши, жаҳон иқтисодиётида давом этаётган инқирозли ҳодисаларнинг оқибатларини юмшатиш ва бартараф этиш юзасидан тезкор чора-тадбирлар кўрилиши туфайли Ўзбекистонда иқтисодиёт ўсишининг юқори ва барқарор суръатлари ҳамда макроиқтисодий барқарорликни янада мустаҳкамлашни таъминланаётганлиги қайд этилди.

(Давоми 3-бетда.)

«МУСТАҲКАМ ОИЛА ЙИЛИ» ДАВЛАТ ДАСТУРИ НЬЮ-ЙОРКДА ТАҚДИМ ЭТИЛДИ

Нью-Йорк шаҳрида «Глобаллашув даврида оила ва анъанавий қадриятларни асраш: Ўзбекистон таҳрибаси» мавзуга бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикасининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидидаги доимий ваколатхонаси, мамлакатимизнинг Нью-Йоркдаги Бош консулчилиги ҳамда «Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми» жамғармаси томонидан ҳамкорликда ташкил этилган ушбу анжуманда «Мустаҳкам оила йили» Давлат дастурининг асосий мазмуни, мақсад ва вазифалари билан боғлиқ масалаларга эътибор қаратилди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг биносида бўлиб ўтган мазкур тадбирда Американинг эксперт ва олимлари, жамоатчилик доиралари ва БМТ ҳузурида аккредитациядан ўтган дипломатия корпуси ҳамда бошқа халқаро ташкилотларнинг вакиллари ҳозир бўлдилар.

Маълумки, ҳар йили Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган санасини нишонлаш арафасида давлатимиз раҳбари томонидан мамлакатимизда келгуси йилда амал қилинадиган йўналиш белгиланиши Ўзбекистонда яхши анъана тусини олган.

(Давоми 2-бетда.)

ГАЗЕТАНИ
ВАЯҚЛАГАНДА:

**ФАРЗАНДЛАРИМИЗГА
ҚАНОТ БУЛАЙПИКИ!**

Бу фикр республикамиз
мактабларидида ўтказилган
фаоллар йилларида 40т-50т
тпга олинди

5-бет

**MADANIYATLAR
UYG'UNLIGI**

6-бет

**БОЛАНИ БИР ЁШ
УПГАЙГАНИ БИЛАН
УПУГАНГ**

7-бет

**УПКАН
МАҚСАДЛАР
САРИ**

11-бет

«МУСТАХКАМ ОИЛА ЙИЛИ» ДАВЛАТ ДАСТУРИ НЬЮ-ЙОРКДА ТАҚДИМ ЭТИЛДИ

(Давоми.
Боши 1-бетда.)

2012 йил Ўзбекистонда "Мустаҳкам оила йили" деб эълон қилинган жамиятнинг бош бўғини бўлмиш оилани ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш бўйича юртимизда олиб борилаётган ишларнинг мантиқий давомидир.

Давра суҳбатини очар экан, Ўзбекистоннинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидagi доимий вакили жорий йил республикада оила институтини янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, оилани қўллаб-қувватлаш ҳамда унинг манфаатларини ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан муҳофаза қилиш, оиланинг жисмонан соғлом, маънан етук ва баркамол авлодни тарбиялашдаги ролини юксалтириш, маҳаллаларнинг оила мустаҳкамлигини таъминлашдаги мақоми ва ўрнини оширишга бағишланганини қайд этди.

Тадбир иштирокчилари Ўзбекистон Республикасида қабул қилинган ва оила институтини мустаҳкамлашга қаратилган қонунчиликнинг асослари билан атрофлича танишдилар. Тадбир чоғида қайд этилганидек, Ўзбекистонда оилани қўллаб-қувватлаш ҳамда давлат сиёсатининг ижтимоий йўналтирилганлиги 1992 йилда қабул қилинган Конституцияда алоҳида белгилаб қўйилган. Унда, жумладан, оиланинг мақоми, эр ва хотиннинг тенглиги таъминли, ота-оналарнинг фарзандларга нисбатан мажбуриятлари ва вояга етган фарзандларнинг ўз ота-оналарига ғамхўрлик қилиш борасидаги жавобгарлиги мустаҳкамланган. Қолаверса, давлат етим болалар ва ота-она васийлигидан айрилган болаларга ғамхўрлик кўрсата-

ди. Бу ва бошқа масалалар 1998 йилда қабул қилинган Оила кодексига янада ривожлантирилди. Мазкур ҳужжатлар ўзбек халқининг энг яхши анъаналарини ўзида акс эттиргани анжуманда алоҳида таъкидланди.

Давра суҳбатига таъкидланганидек, мустақиллик йилларида Ислон Каримов етакчилигида мамлакатимизда соғлиқни сақлаш соҳасида туб ислохотлар амалга оширилди. Халқимизнинг соғлом ва муносиб ҳаёт кечиришини таъминлаш, жисмонан ва маънан баркамол авлодни тарбиялаш, доридармон маҳсулотларини ўзимизда ишлаб чиқариш учун барча шарт-шароитлар яратилди.

Оила институтини мустаҳкамлаш жараёнида маҳаллий жамоат ва ноҳукумат ташкилотлари, шу жумладан, ижтимоий соҳада турли лойиҳаларни ҳаётга татбиқ этаётган "Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми" жамғармаси муҳим ўрин тутуши ҳам алоҳида тилга олинди.

Давра суҳбати иштирокчилари оилавий қадриятлар, катталарга ҳурмат туйғуси ва ҳар томонлама соғлом авлодни вояга етказишга интилиш Ўзбекистон учун устувор аҳамиятга эга эканлигини таъкидлаб ўтишди.

Нью-Йорк Давлат университети профессори П.Морвиж фикр билдирганидек, кўп йиллардан буён Ўзбекистонда Президент Ислон Каримов ташаббуси билан ҳар бир йил муайян долзарб ижтимоий масалага бағишлангани ҳолда, ўзбек халқини ижтимоий жиҳатдан муҳофаза қилиш ва ҳаёт даражасини янада юксалтириш учун кенг миқёсли давлат дастури қабул қилинади. "Жорий йил Ўзбекистонда "Мус-

таҳкам оила йили" деб эълон қилингандан хабардорман, деди у. Оила ҳар қандай жамиятнинг ва давлатнинг асосий бўғинидир. Глобаллашув жараёнилари жадаллашиб, ахборотлашган жамият шаклланиб бораётган ҳозирги шароитда оилавий қадриятлар ва оиланинг янги авлодини тарбиялашдаги ўрнини сақлаб қолиш ниҳоятда муҳим аҳамият касб этади".

П.Морвижнинг сўзларига қараганда, нафақат ёш авлодни қўллаб-қувватлаш, балки уни тарбиялаш, оилавий қадриятларни сақлаб қолиш ва баркамол тараққиётни таъминлаш йўлида катта ишларни рўйбга чиқараётган "Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми" жамғармасининг фаолияти ҳам алоҳида эътиборга моликдир.

— Жамғармамиз маданиятлараро ва динлараро мулоқотга кўмаклашиш мақсадида дунёнинг қўллаб мамлакатлари билан ҳамкорлик қилиб келмоқда, — дейди **Диний дипломатия жамғармасининг президенти П.Рэндалл**. — Шуни қайд этишни истардимки, Ўзбекистоннинг "Мустаҳкам оила йили" Давлат дастури сингари кенг миқёсли ижтимоий дастурларни ҳаётга татбиқ этиш борасида тўплаган тажрибаси менда катта қизиқиш уйғотди.

П.Рэндаллнинг таъкидлашича, дунёнинг қўллаб мамлакатларида иқтисодий шароит ёшларга шу қадар катта босим ўтказдики, улар ҳатто оила қуришга ҳам имконият топа олмасдан, никоҳни 30-40 ёшгача кечиктирдилар ва никоҳдан ташқари ҳаёт кечириш, никоҳсиз муносабатларга эга бўлишга кўникиб қоладилар. Буларнинг барчаси оила ҳақидаги тасаввур-

лар жиддий ўзгариб кетишига олиб келмоқда.

"Ўзбекистонда оила жамиятнинг маркази эканлиги, бошқа мамлакатлар ҳам ўрганиши мумкин бўлган оилага ғамхўрлик қилиш механизми мавжудлиги, мамлакатингизда оилавий қадриятларнинг асраб-авайланиши ва оилани мустаҳкамлайдиган анъаналарнинг сақланиши менда катта таассурот қолдирди", деди П.Рэндалл.

— Мен Ўзбекистоннинг замонавий тараққиётга бағишланган тадбирларда илгари ҳам бир неча бор иштирок этганман, — дейди **Нью-Йорк Давлат университети магистранти Р.Верма**. — Аммо шуни айтишим жоизки, "Мустаҳкам оила йили" Давлат дастури чиндан ҳам Ўзбекистоннинг глобал иқтисодий бўҳрон шароитида ўзига хос аҳамиятга эга бўлган оила институтини қўллаб-қувватлашга нисбатан кенг миқёсли ва ҳар томонлама ёндашувининг намунасидир. Қўллаб-қувватланган давлатлар ўз ижтимоий дастурларини қисқартириб, ёш оилалар ва ёшлар, талабалар, ижтимоий жиҳатдан заиф фуқароларни қўллаб-қувватлаш бўйича лойиҳалар молиялаштирилиши ҳажмини камайтирмоқдалар. Ўзбекистон эса бу йилнинг ўзида Давлат дастурини амалга ошириш учун 760 миллион АҚШ долларидан зиёд маблағ ажратишни режалаштирган. Бундан ташқари, "Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми" жамғармаси томонидан ҳаётга татбиқ этилаётган ва эҳтиёжманд ёшларга никоҳ тўйини ўтказиш, оила қуриш ҳамда бахтга эришишда кўмаклашишга қаратилган "1000та никоҳ тўйи" хайрия лойиҳасининг кўлами ҳам эътиборга моликдир.

— Маълумки, ҳар қандай жамият ва давлатнинг тараққиётида ижтимоий соҳа муҳим ўрин тутди, — дейди **Шарқий Меннонит Университети хузуридаги Динлараро ҳамкорлик марказининг директори Э.Мартин**. — Бўлиб ўтган давра суҳбати Ўзбекистонда мазкур соҳага нечоғли юксак эътибор қаратилаётгани тўғрисидаги тасаввурларимизни янада бойитди.

Э.Мартиннинг сўзларига қараганда, 2012 йилнинг Ўзбекистонда "Мустаҳкам оила йили", деб эълон қилиниши жамият ижтимоий тараққиёти учун муҳим ҳодисадир. Сўнгги йилларда ойлик иш ҳақи, пенсия, нафақа ва стипендияларнинг изчил ошириши, давлат бюджети харажатлари умумий миқдорининг 60 фоиздан ортиги ижтимоий соҳага йўналтирилаётгани жамият фаровонлигининг юксалишига хизмат қилмоқда. Э.Мартиннинг айтишича, бу сарф-харажатларга мамлакатнинг келажаги учун қиритилган сармоя сифатида қараш мақсадга мувофиқдир.

"Ўзбекистон оилани мустаҳкамлаш, оналикни қўллаб-қувватлаш, тиббиёт хизматлари ва таълим тизимининг сифатини яхшилаш, уй-жой масалаларини ҳал этишга қаратилган Давлат дастурларини жорий қилиш ва ҳаётга татбиқ этиш борасида бошқа мамлакатлар учун намуна бўла олади, деди у. Биз бугун оила ўзбек халқи учун энг устувор аҳамиятга эга эканлигига амин бўлдим. Шубҳа йўқки, жамиятнинг бош бўғини саналмиш оилани мустаҳкамлаш давлат ва фуқароларнинг маънавий ҳамда моддий фаровонлиги юксалишининг асосий гаровидир".

"Жаҳон" АА
Нью-Йорк

ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ АСОСИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Барча таълим масканларида бўлгани каби ушбу мактабда ҳам ота-оналар иштирокидаги йиғилишлар билан бирга алоҳида «Оталар мажлиси»ни ўтказиш яхши анъанага айланган. Ўқувчиларнинг тарбияси, давомати, қизиқиши ва интилишлари ушбу йиғинларда атрофлича ўрганилади. Илғор ўқувчиларнинг оталари рағбатлантирилади, билим кўрсаткичлари нисбатан паст ўғил-қизларга ҳамкорликда кўмак, маслаҳат ва йўл-йўриқлар берилади.

— Ёшларни миллий ментали-

тетимизга бегона зарарли таъсирлардан ҳимоялаш, билим олишга қизиқишини янада кучайтириш, маънавияти, дунёқарашини асраб-авайлаш, кийиниш одоби, муомала маданиятини, бадий-эстетик дидини тўғри шакллантириш долзарб масаладир, — дейди мазкур мактаб директори Салима Шаропова. — Бундай масъулиятли вазифани ҳал этишда педагогик жамоамизнинг ота-оналар кўмитаси, маҳалла фаоллари билан узвий ҳамкорлиги яхши самара бермоқда. Мактабимизда ўқувчиларнинг турли соҳа вакиллари,

олиmlар, маънавият тарғиботчилари, психологлар, ҳуқуқшунослар билан уchrашувларини мунтазам ўтказиш йўлга қўйилган.

Ўқувчиларнинг дарсдан ташқари бўш вақтини мазмунли ва унумли ташкил этиш мақсадида турли фан, бадий ижодиёт, спорт-соғломлаштириш тўғрисидаги фаолият кўрсатмоқда. Ота-оналар кўмитасининг ташаббуси билан билим маскани, турар жойлар, болалар майдончаларида доимий ўтказилувчи ҳашарлар ўқувчиларда озодалик, саришталик, атроф-муҳитга эҳтиёткорлик билан муносабатда

бўлиш кўникмаларини янада ривожлантирмоқда. Буюк аждодларимизнинг таваллуд саналарига бағишланган мушоира ва адабий кечаларда болаларнинг истеъдоди намойён бўлмоқда. Музейлар, санъат ва маданият қўшоналари, кўргазма заллари, тарихий обидаларга саёҳатлар эса болаларда ўзи туғилиб ўсган заминга муҳаббат, тарихимизга ҳурмат, миллий анъана ва қадриятларимизга садоқат туйғуларини мустаҳкам қарор топтиришга хизмат қилаётди.

Назозат УСМОНОВА,
ЎЗА муҳбири

2012-yil — Mustahkam oila yili

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Жорий йилнинг биринчи чорагида мамлакат ялпи ички маҳсулоти 7,5 фоизга, саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми – 6 фоизга, қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари етиштириш ҳажми – 6,1 фоизга, қурилиш ишлари ҳажми – 6,6 фоизга ўсди. Давлат бюджети ялпи ички маҳсулотга нисбатан 0,2 фоиз микдоридаги профицит билан ижро этилди. Инфляция даражаси прогноз параметрлардан ошмади.

Экспорт таркибини янада диверсификациялаш, экспортбоп маҳсулотларни сотишни янги бозорларни ўзлаштириш ва ташқи савдо айланмасининг барқарор ижобий сальдо-си таъминланмоқда.

Ички талабни рағбатлантириш, истеъмол товарлари ишлаб чиқарувчи маҳаллий ишлаб чиқарувчиларни қўллаб-қувватлаш ва маҳсулот ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштиришни чуқурлаштириш бўйича қўрилаган чора-тадбирлар истеъмол товарлари ишлаб чиқариш ҳажми 5,4 фоизга, маҳаллийлаштирилган маҳсулотлар ҳажми – 19,4 фоизга, чакана товар айланмаси ҳажми – 11 фоизга ва хизматлар ҳажми – 12,5 фоизга ўсишига қўмаклашди. Ялпи ички маҳсулотда хизматлар соҳаси улуши бир йил олдинги 48,5 фоизга нисбатан 52,1 фоизгача ўсди.

Оила институтини янада мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга, ёш оилаларни ва оилавий тадбиркорликни қўллаб-қувватлашни кучайтиришга, шу асосда ҳар бир оиланинг фаровонлиги ва ҳаёт даражаси ўсишини таъминлашга, шунингдек, жисмоний соғлом, маънавий етук ва баркамол авлодни тарбиялашда оиланинг ролини оширишга йўналтирилган «Мустаҳкам оила йили» Давлат дастури тадбирларини фаол амалга ошириш бошланди.

Мажлисининг кун тартибидagi масалаларни қўриб чиқиш давомида таркибий қайта ўзгартаришларни чуқурлаштириш ва иқтисодиётни диверсификациялаш, 2012 йил учун Инвестиция дастурини, иқтисодиётнинг энг муҳим тармоқларини модернизация қилиш, техник ва технологик жиҳатдан янгилаш дастурларини жадал амалга ошириш бўйича ишлар ҳолатини чуқур таҳлил қилишга алоҳида эътибор берилди. Қўрилаган чора-тадбирлар натижасида ўзлаштирилган инвестициялар ҳажми 4,4 фоизга ўсиши таъминланганлиги қайд этилди. 127та янги ишлаб чиқариш объекти фойдаланишга топширилди.

Муҳокама жараёнида «Ўзбек-нефтьгаз» миллий холдинг компанияси, «Ўзкимёсаноат» давлат-акциядорлик компанияси, «Ўзбекэнерго» давлат-акциядорлик компанияси, «Ўзфарм-саноат» давлат-акциядорлик концерни ва иқтисодиётнинг бошқа тармоқлари раҳбарлари олдида фаолият кўрсатаётган қувватларни янгилаш ва юқори технологияли ишлаб чиқаришларни ишга тушириш инвестиция лойиҳаларини амалга оширишни жадаллаштириш бўйича аниқ вазифалар қўйилди.

Тегишли вазирликлар, идоралар ва ҳўжалик бирлашмалари томонидан устувор лойиҳаларни амалга ошириш учун хорижий инвестицияларни, энг аввало тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни, жалб этиш юзасидан фаол чора-тадбирлар қўрилишининг муҳимлиги

таъкидланди. Шу муносабат билан Ўзбекистон Республикаси Президентининг кенг қўшимча имтиёзлар ва преференциялар берилган «Тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар жалб этилишини рағбатлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ва «Ангрен» махсус индустриал зонасини барпо этиш тўғрисида»ги фармонларини амалга ошириш бўйича комплекс чора-тадбирларни таъминлаш зарур бўлади.

Мажлисида маҳаллий ишлаб чиқарувчилар маҳсулотларининг рақобатбардошлигини ошириш, уларни экспортга етказиб бериш ҳажми ва турларини кўпайтириш, ташқи бозорлардаги ўрнини мустаҳкамлаш ҳамда маҳсулот экспорти географиясини кенгайтириш бўйича ишлар натижаларини батафсил қўриб чиқишга диққат-эътибор қаратилди. Республикада ташкил этилган имтиёзлар ва преференцияларнинг комплекс тизими, жаҳон бозорларида кузатилаётган конъюнктуранинг анча тебранишига қарамай, охириги 5 йилда экспорт ҳажмини деярли 1,7 баравар оширишни таъминлаш имконини берганлиги таъкидланди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 26 мартда қабул қилинган «Экспорт қилувчи корхоналарни рағбатлантиришни кучайтириш ва рақобатбардош маҳсулотларни экспортга етказиб беришни кенгайтириш борасида қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига мувофиқ маҳаллий экспорт қилувчи корхоналар учун берилган янги имтиёзлар ва преференциялар экспортга маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини янада кўпайтириш учун қўшимча туртки бериши алоҳида таъкидланди.

Маҳаллий маҳсулотлар рақобатбардошлигини ошириш масалалари муҳокамасида «Ўзстандарт» агентлиги, Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги, Иқтисодиёт вазирлиги, ҳўжалик бирлашмалари раҳбарларининг эътибори корхоналарда замонавий сифатни бошқариш ва сертификатлаштириш тизимларини жорий этиш самарадорлигини ошириш, шунингдек, шу асосда тайёр маҳсулотларни экспортга етказиб беришни кўпайтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар комплексини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш зарурлигига қаратилди.

Мажлисида транспорт ва муҳандислик-коммуникация тузилмасини жадал ривожлантириш, қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар бўйича якка тартибда уй-жой қуриш дастурларининг амалга оширилиши ҳар томонлама ва чуқур таҳлил қилинди. Умумий фойдаланиладиган автомобиль йўлларини, биринчи навбатда Ўзбекистон миллий автомагистралли участкаларида қуриш ва таъмирлаш ишларини жадаллаштириш, шунингдек, уларни сифати устидан назоратни кучайтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар қўриш муҳимлиги алоҳида таъкидланди.

Муҳокама давомида республиканинг бир қанча вилоятлари ҳокимликлари раҳбарларининг эътибори намунавий лойиҳалар бўйича қишлоқ жойларда якка тартибда уй-жойлар қуриш ва фойдаланишга топшириш ишлари самарадорлигини ошириш заруратига қаратилди. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳоким-

ликлари, «Қишлоқ қурилиш инвест» компанияси ва «Қишлоқ қурилиш банк» акциядорлик-тижорат банки раҳбарларига жорий йилда фойдаланишга топширилиши назарда тутилган қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар бўйича янги 8510та уй-жой қуришни жадаллаштириш бўйича аниқ топшириқлар берилди.

Мажлисида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 21 мартдаги «Замонавий ахборот-коммуникация технологияларини янада жорий этиш ва ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ миллий ахборот тизимини яратишни жадаллаштириш бўйича аниқ вазифалар ҳам белгиланди. Давлат бошқаруви тизимида, мамлакат иқтисодиёти тармоқлари учун малакали мутахассислар тайёрловчи таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланишни кенгайтириш ҳамда республикада ахборот-кутубхона хизмати кўрсатишнинг замонавий усулларини жорий этиш юзасидан чора-тадбирларни ишлаб чиқишга алоҳида эътибор қаратилди.

Аҳоли бандлигини таъминлаш, шу асосда одамларнинг даромадлари ва фаровонлигини ошириш масалалари мажлис катнашчиларининг диққат-эътибори марказида бўлди. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати ва Қонунчилик палатаси томонидан тасдиқланган 2012 йилда иш ўринлари ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш дастури амалга оширилиши ҳар томонлама ва батафсил қўриб чиқилди. Тизимли ва аниқ максдага йўналтирилган чора-тадбирлар амалга оширилиши натижасида жорий йилнинг бошидан бошлаб республикада 234 мингтадан ортиқ янги иш ўринлари ташкил этилганлиги, улардан 153 мингтадан ортиғи ёки 65 фоизга яқини қишлоқ жойларда ташкил этилганлиги қайд этилди.

Муҳокама давомида корхоналар ва касб-хунар коллежлари ўртасида мустаҳкам алоқалар ўрнатиш, жорий йилнинг 500 мингтадан ортиқ коллеж битирувчиларини уларнинг бўлажак иш жойларида ишлаб чиқариш амалиётини ўташ учун аниқ корхоналарга бириктириш бўйича ишларнинг ҳолатини таҳлил қилишга алоҳида эътибор берилди.

Маҳаллий ҳокимият органлари, вазирликлар, идоралар ва ҳўжалик бирлашмалари раҳбарлари олдида иш ўринлари ташкил этишнинг тасдиқланган параметрларини сўзсиз бажариш, касб-хунар коллежлари битирувчиларини «корхона-коллеж» алоқасини мустаҳкамлаш асосида эгаллаган мутахассисликларига мувофиқ ишга жойлаштиришни таъминлаш учун мавжуд захираларни сафарбар этиш юзасидан аниқ топшириқлар қўйилди.

Кун тартибидagi масалалар бўйича республика вазирликлари, идоралари, ҳўжалик бирлашмалари, йирик корхоналари ва вилоятлар ҳокимликлари раҳбарлари сўзга чиқдилар. Республика Ҳукуматининг мажлисига киритилган масалаларни муҳокама қилиш якунлари бўйича 2012 йилда иқтисодиётни барқарор ривожлантиришнинг энг муҳим устувор вазифалари амалга оширилишини таъминлаш чора-тадбирлари белгиланган тегишли қарорлар қабул қилинди.

2012-yil — Mustahkam oila yili

Пойтахтимиздаги «SOS — Ўзбекистон Болалар маҳалласи» уюмаси томонидан БМТ Болалар жамғармаси (ЮНИСЕФ) билан ҳамкорликда маҳаллий ҳокимликлар ҳузуридаги вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссияларнинг масъул котиблари, жойлардаги ҳокимийлик бўлимлари вакиллари учун давра суҳбати ташкил қилинди. Тадбирни ўтказишдан қўзланган мақсад иштирокчиларни тасвир этилаётган ҳужжат — ота-она қаровисиз қолган ва етим бўлиб қолиш хавфи бўлган болаларни ҳимоя қилишнинг муҳим механизмларидан бири — Болаларнинг муқобил васийлиги бўйича БМТ раҳбарлик кўрсатмалари билан таништиришдан иборат.

Анъанага қўра, оила асосий тарбия ўчоғи бўлиб, болаларнинг вояга етиши, бекаму кўст ўсиши ҳамда уларни ҳимоя қилиш учун энг яхши муҳит ҳам оилада шаклланади. Бола ёшлигида оилада олган тарбиясини бир умр унутмайди. Айнан шу боис болалар ўз оиласида тарбияланиши ва ота-онаси васийлигидан маҳрум бўлмаслиги ниҳоятда муҳимдир. Ушбу масалаларга деярли ҳар кун иш келаётган Вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссиялар ва ҳокимийлик бўлимлари ота-она қаровисиз қолиш хавфи бўлган болалар, фақат уларнинг ўз оилаларида тарбияланиши учун имконият қолмаган ёки унинг манфаатларига таҳдид пайдо бўлган тақдирдагина муқобил васийликка олиниши лозимлигини англаб етишлари шарт.

БОЛАЛАР ОИЛАДА ТАРБИЯЛАНМОҒИ КЕРАК

Тадбирда Президентимиз Ислам Каримов раҳнаомлигида мамлакатимизда истиқлолнинг дастлабки йилларидан оила институтини мустаҳкамлаш, ҳар томонлама соғлом ва баркамол ёш авлодни вояга етказиш учун зарур шарт-шароитларни яратиш борасида кенг қўламли ишловлар изчил амалга оширилаётгани таъкидланди. Болаларни ҳимоя қилишнинг зарур ҳуқуқий базаси яратилди. БМТнинг Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги конвенцияси мустақил Ўзбекистон ратификация қилган дастлабки халқаро ҳужжатлардан бири бўлди.

2008 йилда мамлакатимизда «Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида»ги қонун қабул қилинди. Унда болаларнинг соғлиқни сақлаш, таълим, ижтимоий таъминот ва тўлақонли ривожланишга доир ҳуқуқлари кафолатланган. Қонунда ижтимоий ҳимояга муҳтож ва алоҳида эҳтиёжлари бўлган болалар ҳуқуқларини кафолатлашга фоят жиддий эътибор қаратилган. 2009 йилда қабул қилинган Болаларнинг муқобил васийлиги бўйича БМТ раҳбарлик кўрсатмалари ушбу қонун, шунингдек, БМТнинг Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги конвенциясини ҳаётга татбиқ этишда муҳим аҳамият касб этади. Уларда болаларни давлат муассасаларига топширмасдан, ўз оиласида қолдириш учун барча имкониятларни ишга солишга қаратилган савий-ҳаракатлар қўллаб-қувватланади. Муқобил васийлик болаларни тарбиялашда ўз оиласидаги муҳитга яқин шaroитларни яратиш, жумладан, уларни яқин қариндошларига асраб олиш учун беришни кўзда тутди.

Интерфаол шаклда ва амалий мулоқот руҳида ўтган тадбирда иштирокчилар бола ҳуқуқларини таъминлаш соҳасида халқаро тажриба билан танишиди, бу борада юзга келадиган қўллаб-масалалар бўйича фикр алмашди, келгуси ишларида фойдаланиш мумкин бўлган зарур билимларга эга бўлди.

С.ТОЖИЕВ,
ЎЗА мухбири

❖ Нукусда касб-хунар коллежлари ва академик лицейлар битирувчилари ўртасида "Менинг бизнес-режам" танлови бўлиб ўтди.

"Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати ҳамда Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси томонидан ўтказилаётган мазкур танловнинг Қорақалпоғистон Республикаси босқичида 76 нафар ишбилармон ва ташаббускор ёшлар ўз бизнес-режалари билан иштирок этди. Иштирокчиларнинг аксарияти ўз лойиҳаларида уй шароитида тадбиркорлиқни йўлга қўйиш, оилавий бизнесни ривожлантириш ва шу орқали янги иш ўринлари яратишга алоҳида эътибор қаратгани диққатга сазовор.

Беш нафар йигит-қиз танловнинг мамлакат босқичига йўлланма олди. Бизнес-режалари истиқболли деб топилган 30 нафар иштирокчига ўз тадбиркорлик фаолиятини амалга оширишда имтиёзли кредитлар олиш ҳуқуқини берадиган сертификатлар топширилди.

❖ Андижонда "Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми" жамғармаси, "Келажак овози" ёшлар ташаббуслари маркази ва "Аёллар кенгаши" жамоат бирлашмаси томонидан "Биз — бир жамоа, биз — бир оила" ижтимоий акцияси ўтказилди.

Андижон давлат университетидида турли интерфаол ўйинлар, қизиқарли тақдиротлар шаклида ўтган "Муваффақият — ёшларда", "Ахборот технологиялари", "Хорижий тиллар бўйича тренинг", "Келажак-пресс" каби тадбирларда ёшларга бизнесни йўлга қўйиш, имтиёзли кредитлар олиш, тадбиркорликнинг ҳуқуқий асослари бўйича маслаҳат ва тавсиялар берилди. Ёш веб-дастурчилар дастурлаш, веб-дизайн ва илғор технологияларга оид янгилар билан таништирилди. Ёшларнинг чет тилларни ўрганиш борасидаги билимларини ошириш бўйича ўқув-семинар, журналистикага қизиққан йигит-қизлар учун "Ёшлар журналистикаси тараққиёти" мавзусида маҳорат дарслари, шунингдек, "Дилемма" мунозаралар клуби машғулотлари ўтказилди.

Йигирма минг нафардан зиёд йигит-қиз қатнашган акция "Ниҳол" мукофоти совриндорлари, "Келажак овози" танлови ғолиблари, "Янги авлод" болалар ижодиёти фестивали лауреатлари иштирокидаги концерт дастури билан яқунлади.

❖ Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университетда талабаларнинг аънавий III медиа-конференцияси бўлиб ўтди.

Ахборот технологияларининг журналистика соҳасидаги ўрни ва аҳамиятига бағишланган мазкур анжуман Ўзбекистон Миллий университети томонидан «Kerakor Telecom» интернет провайдер, «UzInfoCom» маркази, «Ucell» компанияси, Республика Савдо-саноат палатаси ҳамкорлигида ташкил этилди. Медиа-конференцияда ахборот-коммуникация технологиялари мутахассислари, ўқитувчилар ва талабалар иштирок этди.

Анжуманда интернет-журналистиканинг истиқболлари га доир маърузалар муҳокама қилинди. Энг яхши талабалар сайти, энг яхши роя, энг яхши блог, фаол ташкилотчи-талаба каби йигирмага яқин номинация бўйича ғолибларга сертификат ва совғалар топширилди.

❖ Тошкент вилоят давлат педагогика институтида "Мустаҳкам оилада замонавий Шарқ аёлининг ўрни" мавзусида тадбир бўлиб ўтди.

"Камолот" ЁИХ ҳамда институтнинг хотин-қизлар қўмитаси ҳамкорлигида ўтказилган тадбирда оила муқаддас даргоҳ экани, миллий ва маънавий қадриятлар бешиги ҳисобланиши алоҳида эътироф этилди.

Жамиятнинг асосий бўғини бўлган оила институти мустаҳкамлаш, ёш оилаларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашни янги босқичга қўтариш энг устувор вазифалар сирасига кирди. Бунинг учун хотин-қизларга кенг имкониятлар яратиш, баркамол авлодни тарбиялаш масалаларига алоҳида эътибор қаратилиши лозим.

Иштирокчилар "Камолот" ЁИХ ҳамда институт хотин-қизлар қўмитаси томонидан қимматбаҳо совғалар ва фахрий ёрлиқлар билан тақдирланди.

ЎЗА ва махсус мухбирларимиз йўлаган материаллар асосида тайёрланди.

«ОИЛА СОҒЛОМ ЭКАН — ЖАМИЯТ МУСТАҲКАМ»

Ўзбекистон бадий академияси Халқаро маданият қарвон саройида «Мустаҳкам оила йили» муносабати билан «Оила соғлом экан — жамият мустаҳкам» мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди.

Давра суҳбати

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси, Ўзбекистон бадий академияси ҳамда «Ma'rifat» газетаси ҳамкорлигида ташкил этилган тадбирда ташкилотчилар вакиллари ва Камолитдин Бехзод номидаги Миллий расомлик ва дизайн институти талабалари қатнашди.

Йигилишда сўзга чиққанлар халқимизнинг азалдан оилани муқаддас даргоҳ сифатида қадрлаши, оилаларнинг тотувлиги ва фаровонлиги юрт тараққиётида муҳим ўрин тутишини таъкидлаб ўтишди. Тингловчиларда, айниқса, Ўзбекистон

тон бадий академияси бош илмий котиби А.Мадраимовнинг «Камолитдин Бехзод миниятураларида оилавий муносабатлар талқини» маърузаси катта қизиқиш уйғотди. Маърузада расом тарихий асарларида фақат гўзаллик ва ранглар жилосига эмас, моҳиятга катта эътибор қаратгани, Темурийлар хонадонидида оилавий муносабатлар жонли қизилгани эътироф этилди. Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси публицистика кенгаши раиси Луқмон Бўрихоннинг ўзбек оиласидаги муносабатлар, китобхонлик

оилдан бошланиши борасидаги фикрлари кенг муҳокамага сабаб бўлди. Шунингдек, мустаҳкам оила мавзусининг оммавий ахборот воситаларида ёритилиши, таълим-тарбияда матбуотнинг роли мавзуларидаги чиқишлар ҳам қизиқиш билан тингланди.

— Комил инсоннинг шаклланишида оиланинг роли беқиёс, — деди Камолитдин Бехзод номидаги Миллий расомлик ва дизайн институти талабаси Феруза Дониёрова. — Бугунги тадбирда мана шу фикрга урғу берилди. Биз ҳам оила мустаҳкамлигининг омиллари тўғрисида саволлар бериб, бой ҳаётий тажриба ва мисолларга асосланган жавоблар олди.

Санобар ЖУМАНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

ЖОЗИБАЛИ БЕЛЛАШУВ

Тошкент давлат шарқшунослик институтида «Мустаҳкам оила йили» муносабати билан «Шарқ халқлари баҳорий таомлари» фестивали ва «Балли, қизлар» кўриктанлови ўтказилди.

Тадбир

Тадбир доирасида Узоқ Шарқ ва Жанубий Осиё тиллари факультети жамоаси тайёрлаган кўклам таомлари кўргазмаси ташкил этилди, бадий чиқишлар уюштирилди, Шарқ халқлари маданияти, урф-одат, анъана ва яшаш тар-

зи кўрсатиб берилди. Кўргазмага ҳамоҳанг тарзда «Балли, қизлар» кўрик-танлови ҳам ўтказилди. Институтнинг ҳар бир факультетидан сараланган қизлар гуруҳи ўзларининг топқирлиги, зукколигини синондан ўтказишди, «Мустаҳкам

оила» мавзусида ҳозирланган бир-биридан қизиқарли сахна кўринишларини намоиш этишди ва ҳакамлар хайъати томонидан берилган саволларга зукколик билан жавоб қайтаришди. Шарқ филологияси ва фалсафа факультетининг «Нафосат гўнчалари» гуруҳи қизлари ижро этган ижодий чиқишлар тадбирнинг янада завқли ўтишини таъминлади.

Олим ЖУМАОБОВ,
«Ma'rifat» мухбири

ХАЛҚ ОСОЙИШТАЛИГИ ЙЎЛИДАГИ НАВБАТДАГИ ҚАДАМ

Миллий матбуот марказида Фавқуллодда вазиятлар вазирлиги томонидан республика ҳудудида эпидемия ва эпизоотик вазият ҳамда барқарорлиқни таъминлашда олиб борилаётган профилактик чора-тадбирлар мавзусида матбуот анжумани ўтказилди.

— Соғлиқни сақлаш ҳамда Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирликлари билан ҳамкорликда юртимизда эпидемиологик-эпизоотик вазиятларнинг олдини олиш, профилактик чора-тадбирлар кўриш борасида қатор ишлар олиб борилапти, — деди анжуманда сўзга чиққан ФВБ бўлим бошлиғи майор Алишер Мардонов. — Юрти-

мизнинг барча ҳудудлари бўйлаб аҳоли ва чорва молларини юқумли касалликлардан ҳимоялаш, уларга қарши эмлаш ишлари кенг миқёсда олиб борилмақда. Деҳқон бозорлари ҳудудида ветеринария-санитария экспертизасидан ўтмаган чорвачилик маҳсулотлари ва бошқа маҳсулотларнинг сотилиши чекланяпти. Хорижий давлатлардан юртимизга экспорт қилинган товарлар ҳам қатъий текширувдан ўтказилмоқда.

Вазирлик ходимлари аҳоли орасида ди-зентерия, ич терлама, ўткир ошқозон-ичак касалликларининг тарқалишини имкон қадар камайтириш борасида ҳам махсус режа асосида ишлар олиб бораёпти.

Шаҳина ЖҲАЕВА,
«Ma'rifat» мухбири

ҚАЙСИ ДОРИ ЯРОҚСИЗ?

бу саволга махсус сайтда жавоб олишингиз мумкин

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида «Аҳолини сифатли дори-дармонга бўлган талабини қондириш масалалари, импорт қилинаётган дори маҳсулотлари назоратини таъминлаш, қалбаки дори воситаларига қарши кураш борасидаги чора-тадбирлар» мавзусида анжуман бўлиб ўтди.

Тадбирда Соғлиқни сақлаш вазирининг ўринбосари Марат Ҳожибеков мамлакатимизда дори воситалари муомаласини мувофиқлаштирувчи тегишли қонун ва қонуности ҳужжатлари қабул қилиниб, амалиётга жорий этилаётгани, юртимизда жами 6036та фармацевтика саноати корхонаси ишлаб чиқарган дори воситалари тиббиёт амалиётида қўллашга рухсат этилгани хусусида ахборот берди.

Мустақилликнинг дастлабки йиллари атиги иккита фармацевтика корхо-

наси 20га яқин дори воситаси ишлаб чиқарган бўлса, бугунги кунда 127та корхона ўз маҳсулотини аҳолига тақдим этмоқда. Уларнинг 19таси халқаро сифат сертификатига эга. 17та корхона эса ўз маҳсулотини чет элга экспорт қилмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 5 декабрдаги 427-қарорига мувофиқ дори воситаларининг сертификатлаштирилиши шарт бўлган маҳсулотлар туркумига киритилиши сифат назоратида муҳим қадам бўлди. Қарорга асосан, маҳаллий

дорилар белгиланган тартибда лаборатория таҳлил-ларидан ўтказилиб, мувофиқлик сертификати берилгандан кейингина сотувга чиқарилиши мумкин.

2012 йилнинг биринчи чораги давомида республика сертификатлаштириш органлари 713 номдаги тиббий маҳсулотга 1642та мувофиқлик сертификати берди. 5та фирманинг 12 номдаги дори воситалари қўллаш учун яроқсиз деб топилди.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан дори воситалари тўғрисида махсус сайт ташкил этилди. Сайтда аҳоли фармацевтика маҳсулотлари, дори воситаларини қўллаш тартиби, яроқли ва яроқсиз дорилар бўйича маълумот олиши мумкин.

Дилором ФАЙЗИЕВА

Фарзандларимизнинг эртага қандай инсон бўлиб улғайиши, жамиятга фойдаси тегадиган мутахассис бўлиб етишиши биринчи галда мактабларда олиб борилаётган таълим-тарбия ишларига боғлиқдир. Айниқса, умумтаълим мактабларининг 9-синф битирувчиларини таълимнинг кейинги босқичига жалб этиш, бу борада ўқувчиларга иқтидори, қизиқиши ва интилишидан келиб чиқиб зарур маслаҳатларни бериш катта аҳамиятга эга. Бундай долзарб вазифани амалга оширишда мактаб ўқитувчилар жамоаси, мактаб психолог, ҳамкор ташкилотлар ва, албатта, ота-оналарнинг ҳамжиҳатлигида иш олиб бориши талаб этилади.

Таъкидлаш жоизки, 9-синф ўқувчиларини таълимнинг кейинги босқичига қамраб олиш, ўз қизиқиш ва қобилиятларига мос равишда касб-хунар танлашига қўмаклашиш мақсадида ташкил этилган фаоллар йиғини республикамизнинг барча ҳудудларида уюшқоқлик билан ўтказилди. Йиғинда ота-оналар, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари вакиллари ҳамда кенг жамоатчилик фаол иштирокчига айланишиди.

Наманган шаҳар халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлимига қарашли 5-мактаб томонидан «Наманган Ёшлар маркази» биносида ташкил этилган вилоят миқёсидаги йиғилишда халқ таълими бошқармаси, ИИБ, «Маҳалла» ва «Нуроний» жағғармалари вакиллари ҳамда ота-оналар иштирок этишди.

— Ушбу тadbирни ноанъанавий тарзда ташкил этишга ҳаракат қилдик, — дейди мактаб директорининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари Зулхумор Тўраҳўжаева. — Ота-оналарга тadbирнинг мақсад-моҳиятини тўлиқроқ очиб бериш мақсадида мактабимизда ташкил этилган фан, ижодий ва касбий тўғарақлар фаолиятини ёритувчи кўргазмалар ташкил этдик. Фарзандлари қўллари билан яратилган

ФАРЗАНДЛАРИМИЗГА ҚАНОТ БЎЛАЙЛИК!

бу фикр республикамиз мактабларида ўтказилган
фаоллар йиғинларида бот-бот тилга олинди

нафар ўқувчи битиради. Уларни таълимнинг кейинги босқичига жалб этиш мақсадида мактаб жамоаси ота-оналар ва кенг жамоатчилик билан ҳамкорликда бир қатор тadbирлар ўтказмоқда. Шу кунгача умумтаълим мактабларимизда ўқувчилардан икки марта сўровно-

АМАЛИЙ САНЪАТ ЙЎНАЛИШЛАРИГА ТАПАБОРЛАР СОНИ ОШМОҚДА

— Мактабларда касбга йўналтириш бугунги кун талабига мос равишда ташкил этиляпти, — дейди Олмазор туманидаги 243-умумтаълим мактаби директори Насиба Нишоновна. — Мактаб психологи ва касб-хунарга йўналтирувчи ўқитувчи доимий тест ва савол-жавоблар ўтказиб, ўқувчилардаги қизиқиш ва интилишни аниқлаб келди. Меҳнат бозорида талаб катта бўлган касб эгалари, малакали мутахассислар, касбидан камол топган инсонлар билан доимий учрашувлар ташкил этишди. Бу ўқувчининг касб-хунар бўйича билимининг бойишига, орзу қилган касби билан яқиндан танишишига имкон яратади. Бугунги йиғилиш эса битирувчиларни касбга йўналтиришнинг охирига учрашуви, ҳисоботи десак янглишмаймиз. Бунда боланинг қизиқиш ва қобилияти, истейдоди айнан қайси соҳага мос тушиши тўғрисида ота-оналарга тавсиялар берилади. Барча сазй-ҳаракатлар ҳар бир ўқувчининг ўз севган касби устаси бўлиб етишишига қаратилган билан эътиборлидир.

Тadbир доирасида мактаб ўқувчилари моҳир қўллари билан яратилган хунармандчилик, амалий санъат, расомлик намуналари намойиш этилди. Шундан сўнг мактаб психологи Феруза Зухурова бугунги кунда ўқувчининг ўз қобилиятига мос касб танлаши учун қаратилаётган эътибор, хусусан, фан ойликлари доирасида амалга оширилган ишлар, академик лицей ва касб-хунар коллежлари билан олиб борилаётган ҳамкорлик алоқалари тўғрисида тўхталди ўтди.

— Жорий ўқув йилида мактабимизни 327 нафар ўқувчи битириб, таълимни кейинги босқичда ўқишни давом эттиради, — дейди касб-хунарга йўналтирувчи ўқитувчи Нилуфар Тўйчиева. — Битирувчилардан 76 нафари академик лицейларда ўқишни истаётган бўлса, касб-хунар коллежларида таҳсил олишни хоҳловчилар сони 251 нафарни ташкил этади. Ўтган йилгилардан фарқли равишда бу йил миллий хунармандчилик, маийшй хизмат, расомлик ва дизайн йўналишларини танлаётган ўқувчиларимиз талайгина.

Санобар ЖУМАНОВА

Хайрулло АБДУРАҲМОНОВ

ТУҒРИ ТАНЛАНГАН КАСБ — МУСТАҲКАМ ОИПА АСОСИ

Шайхонтоҳур туманидаги 167-умумтаълим мактабида ўтказилган фаоллар йиғинида маҳаллий ҳокимлик вакиллари, мактаб ўқитувчилари, битирувчиларнинг ота-оналари, «Маннон Уйғур» маҳалла фуқаролар йиғини фаоллари, тумандаги ишлаб чиқариш корхоналари, турли ташкилотлар ҳамда ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари педагог ходимлари иштирок этишди.

Шу кун мактаб ўқувчиларининг меҳнат дарси ва тўғарақларда ўз қўли билан тайёрлаган ишлари кўргазмаси ташкил этилди. Кўргазма жараёнида йиғилиш иштирокчилари

рига ҳудуддаги академик лицей ва касб-хунар коллежларининг манзилли рўйхати тақдим қилинди.

Йиғилишда касб-хунар эгаллашнинг ёшлар ҳаётидаги аҳамияти, касб танлашда ота-оналарнинг, оиланинг роли, тўғри танланган касб мустаҳкам оиланинг асоси эканлиги ҳақида турли мисоллар билан атрофлича фикр алмашилди.

Фаоллар йиғини сўнггида ўтказилган савол-жавоб ва очик мулоқот тadbирга кўтаринкилик бахш этди.

Абдор УМАРҚУЛОВ

Dolzarb mavzu

— Мактабимиз ҳудуддаги касб-хунар коллежлари билан ўзаро ҳамкорликда иш юритмоқда, — дейди 56-мактаб раҳбари Ҳилола Фозилова. — Битирувчилар коллежларга уюштирилган сафар жараёнида ўз хоҳишига кўра йўналишларини танлади. Мактабимизнинг 52 нафар 9-синф ўқувчиси узлуксиз таълимнинг кейинги босқичи имкониятлари ва қизиқишларига мос келган академик лицей ва касб-хунар коллежларида давом эттиради.

Йиғилишда ота-оналар номидан сўзга чиққан Наргиза Амалова ўли Достоннинг Даштобод транспорт коллежи бухгалтерия йўналишида, Бахтиёр Саидхонов эса ўли Зафарнинг шу коллежнинг автомобиль ва йўл қурилиш йўналишида ўқишни давом эттириш ҳақидаги фикрини тўлиқ қўллаб-қувватлаганини баён этди.

Тadbирда ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари, маҳалла вакиллари сўзга чиқиб, узлуксиз таълимнинг кейинги босқичини давом эттиришнинг ҳуқуқий кафолатлари, ўқув даргоҳларида яратилган шарт-шароитлар ҳусусида ахборот ва маълумот бердилар. Ўқувчиларнинг замон талаби даражасида билим олиб, касб маҳоратларини ошириш борасида барча шароитлар муҳайё эканини қайд этдилар.

Зомин тумани халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими қошидаги ташхис маркази раҳбари Бахтиёр Жўраевнинг таъкидлашича, тумандаги 75та умумий ўрта таълим мактабларининг барчасида фаоллар йиғилиши намунаси тарзда уюшқоқлик билан ўтказилди. Бу йил 9-синфини тугатаётган 3117 нафар ўғил-қиз узлуксиз таълимнинг кейинги босқичида ўзига маъқул келган академик лицей ва касб-хунар коллежида давом эттиради.

Абдусаттор СОДИКОВ

ЁШЛАР КЕЛАЖАГИГА БАРЧА МАСЪУЛ

Термиз шаҳридаги 1-умумий ўрта таълим муассасасида ҳам фаоллар йиғини ўтказилди.

«Озодлик» ва «Маърифат» маҳаллалари фаоллари, вояга етмаганлар бўйича комиссия аъзолари, Термиз шаҳрида жойлашган академик лицей ва касб-хунар коллежлари вакиллари қатнашган йиғинда иштирокчиларнинг саволларига мутахассислар атрофлича жавоб қайтарилди.

Юртимиздаги 12 йиллик мажбурий бепул таълим, ўқувчиларга яратилаётган шароитлар тўғрисида Термиз саноат ва транспорт касб-хунар коллежи бўлим мудири Т.Давлатов, ижтимоий-иқтисодий касб-хунар коллежи директорининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари П.Ғадоев, иқтисодиёт коллежи психологи Н.Ханова, ўқитувчи Н.Исmoilова, Олимпия заҳиралари коллежи психологи Х.Норкулов, вояга етмаганлар комиссияси вакили, милиция капитани С.Каттаева қизиқарли киришди.

146 нафар 9-синф битирувчисининг ота-онаси фарзандининг келажақда қайси касб-хунарни эгаллаши тўғрисида бир қарорга келишида бу анжуманининг ўрни алоҳида бўлди.

Н.ТўРАЕВ

БИР БОЛАГА ЕТТИ МАҲАЛЛА ОТА-ОНА

маҳсулотларни кўрган ота-оналар жуда хурсанд бўлишди.

Тadbирда, шунингдек, «Бир болага етти маҳалла ота-она», «Қиз боланинг касби — унинг бахти», «9-синф ўқувчиларини таълимнинг кейинги босқичига қамраб олиш ишларининг аҳамияти» каби мавзулардаги маърузалар иштирокчилар қизиқишига сабаб бўлди. 9-синф битирувчилари эса келажакдаги орзу-интилишлари, мақсадлари ҳақида гапиришди.

— Мактабни тамомлагач, шахримиздаги агротadbиркорлик касб-хунар коллежига ўқишга кирмокиман, — дейди битирувчи Темурмалик Воҳидов. — Ўғлим мусиқага жуда қизиқди. Мактабни битириб, шахримиздаги санъат коллежига ўқишга кирмокиман, — дейди Баҳодир Норбоев. — Мен эса унинг ҳуқуқшунос бўлишини истардим. Мактаб амалиётчи психологи ва ўғлимнинг синф раҳбари билан гаплашгач, фикримдан қайтдим. Уларнинг айтишича, ўғлимда мусиқага истейдод бор экан. Насиб этса, Қодиржоннинг санъат коллежига ўқишга кириб, яхши мусиқачи бўлишига ёрдамлашаман. Биз ота-оналар учун бу каби тadbирлар, учрашу ва давра суҳбатлари жуда ҳам фойдали бўлмоқда.

— Бугун вилоятимизнинг барча умумтаълим мактабларида ота-оналар ва ҳамкор ташкилотлар иштирокида мана шундай фаоллар йиғилишлари ўтказилди, — дейди вилоят халқ таълими бошқармаси ташхис маркази мутахассиси Гулчехра Эрматова. — Бу йил вилоятимизнинг умумтаълим мактаблари ва ихтисослашган мактаб-интернатларини 49167

MADANIYATLAR UYG'UNLIGI

Musiqa insonni ezigulikka, mehr-shafqatli bo'lishga undaydi, yomon yo'ldan qaytaradi, o'ylatadi, yig'latadi, kuldirdi. O'quvchilarni ana shunday fazilatlariga oshno qilishda Yunusobod tumanidagi 17-davlat ixtisoslashtirilgan maktabining 1-toifali musiqa fani o'qituvchisi Zulfiya Zokirova o'ziga xos dars uslublaridan foydalanadi. Ustozning shogirdlari Laylo Rixsiyeva, Artyom Pak xalqaro musiqa festivallarida ishtirok etib, pianinotchilar tanlovi g'olibi bo'lishgan. Setora Sirojeva, Sabina Zagorniyakova esa "Yangi avlod-2011" ko'rik-tanlovining respublika bosqichida vokal va raqs yo'nalishlarida g'oliblikni qo'lga kiritdi.

Zulfiya Zokirova darslarida ilg'or pedtsehnologiyalardan, fortepiano va skripka, rubob, dutor va doiradan foydalanadi. O'quvchilarni tez-tez Muxtor Ashrafiy, Yunus Rajabiy, Tamaraxonim uy-muzeylari, Alisher Navoiy nomidagi katta akademik opera va balet teatriga olib borib, buyuk san'atkorlar hayoti va ijodi bilan yaqindan tanishtiradi.

Zulfiya Zokirova IV chorakda 5-sinf o'quvchilariga o'tgan bir soatlik dars ishlarni mushtariylar e'tiborida havola etmoqdamiz.

Mavzu: Opera san'ati.

Texnologik xarita

bunga musiqa darsida guvoh bo'ldik

Bir soatlik dars

Maqsad va vazifalar	Opera san'ati haqida tushuncha berish. O'quvchilarda mavzuga qiziqish uyg'otish, mavzuga oid bilim va ko'nikmalarini shakllantirish hamda kengaytirish. O'quvchilarning tarqatma materiallarni yakka va guruh holda o'zlashtirib olishini nazorat qilish, ularning bilimlarini baholash.
O'quv jarayonining mazmuni	Opera san'ati va opera turlari haqida tushuncha berish, jahon va o'zbek operalaridan tinglash.
O'quv jarayonini amalga oshirish	Uslub: multimedia. Shakl: kichik guruhlarda va jamoada ishlash, suhbat-munozara. Vosita: tarqatma materiallar, video va audio materiallar, fortepiano, rag'batlantiruvchi kartochkalar. Usul: tayyor yozma materiallar. Nazorat: og'zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish. O'z-o'zini nazorat qilish. Baholash: 5 balli tizim asosida rag'batlantirish.
Kutiladigan natijalar	O'qituvchi: barcha o'quvchilar mavzuni berilgan vaqt ichida o'zlashtirishiga erishish. O'quvchilar faolligini oshirish. O'quvchi: opera haqida yangi bilimlarni egallaydi, yakka holda va guruh bo'lib ishlashni, o'z-o'zini nazorat qilishni o'rganadi. Nutqi, ovoz pardalari rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi. Qisqa vaqt ichida ko'p ma'lumotga ega bo'ladi.
Kelgusi rejalr	O'qituvchi: yangi pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirib, keyingi darslarda qo'llashi, o'z ustida ishlashi, mavzuni hayotiy voqealar bilan bog'lay olishi, pedagogik mahoratini oshirish lozim. O'quvchi: mustaqil ishlashni o'rganadi, fikrini aniq bayon qila oladi. Gazeta-jurnallardan qo'shimcha materiallar topadi. Mustaqil fikrlash malakasini hosil qiladi.

1. Ta'limiy maqsad: o'quvchilarga opera haqida tushuncha berish va sahnaviy musiqa asarlari haqidagi bilim doiralarni kengaytirish.

2. Tarbiyaviy maqsad: o'zbek operalaridan tinglangan parchalar orqali bu san'at turiga muhabbat uyg'otish.

3. Rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarga sahnaviy musiqa asarlarini bir-biridan farqlashni o'rgatish, jahon kompozitorlarining durdona asarlarini tinglash va tomosha qilish yordamida estetik didini rivojlantirish.

Dars turi: noan'anaviy media dars.

Dars usullari: kichik guruhlarda ishlash, «Aqliy hujum», «Klast», «Venn diagrammasi», boshqotirma, blits-o'yin.

Dars jihozi: 5-sinf musiqa darsligi, yillik ish reja, reja-konspekt, tarqatma materiallar, rag'batlantiruvchi kartochkalar, multimedia-taqdimot, kompyuter, proyektor, ekran.

Sinf xonasi noan'anaviy dars uchun mo'ljallanib, partalar guruhlariga moslab qo'yilgan.

Darsning borishi. O'quvchilar sinfga musiqa sadosi ostida kirib kelishgach, o'qituvchi ularni «Doirachilar», «Dutorchilar», «Surnaychilar» guruhlariga bo'lib, sardorlarni tayinladi.

Uyga vazifani tekshirish guruhlarida ishlash orqali o'tkazildi. Sardorlar o'z guruhlari uchun o'qituvchi tayyorlab qo'ygan yozma vazifalarni tanlab oldi,

topshiriqni birgalikda bajardilar. Har bir guruhdan bir ishtirokchi chiqib, o'zlarining javobini himoya qildi.

"Doirachilar" guruhi taqdimoti

1-guruh: («Klast» usulidan foydalanildi.)

"Dutorchilar" guruhi taqdimoti

2-guruh: («Venn diagrammasi»dan foydalanildi.)

O'quvchilar doiralarni ushbu javoblar bilan to'ldirishdi:

Musiqali drama — ko'pincha dramatik, ba'zan tragik xususiyatga ega janr.

Musiqaviy komediya — hazil-mutoyibaga asoslangan, yengil, kulgili, yumorga boy janr.

O'xshash tomonlari — sahna uchun mo'ljallangan musiqiy asar.

"Surnaychilar" guruhi taqdimoti

3-guruhda blits-o'yin usulidan foydalanildi.

Nota nomi	To'g'ri javob	Ketma-ketlik
Re	2	1
Fa	4	2
Si	7	3
Sol	5	4
Mi	3	5
Do	1	6
Lya	6	7

O'quvchilar notalarning ketma-ketligini aniqlab, "to'g'ri javob" bo'limiga yozishdi.

O'qituvchi har bir guruh javoblarini rag'bat kartochkalari yordamida taqdirledi. O'quvchilarning eshitish qobiliyati, xotirasi va topqirigini sinash uchun oldingi darslarda o'tilgan musiqa asarlaridan parcha eshittirib, qaysi asardan ekani so'raldi.

Birinci guruhga To'xtasin Jalilovning "Tohir va Zuhra" musiqali dramasiidan duet, ikkinchi guruhga Ulug'bek Musayevning "To'maris" baletidan parcha, uchinchi guruhga esa Uzeir Hojibekovning "Arshin mol-olon" komediyasidan qo'shiq eshittirildi. To'g'ri javob bergan guruh o'quvchilariga rag'bat kartochkalari topshirildi.

Yangi mavzu: «Opera san'ati».

O'qituvchi multimedia namoyishi yordamida avval «Aqliy hujum» usulidan foydalanib, Alisher Navoiy nomidagi katta akademik opera va balet teatri, Sidney opera teatri, La-Skala opera teatri slaydlarini ko'rsatdi. Opera ijrochilaridan kimlarni bilishlarini so'radi, o'quvchilar javobi tinglangach, quyidagi ma'lumotlar bilan to'ldirdi.

O'qituvchi: — Opera musiqa san'atining eng yirik janri hisoblanadi. U bastakorning talabiga javob beradigan libretto, ya'ni she'riy-dramatik pyesa asosida yaratiladi. «Opera» italyan tilidan tarjima qilinganda "asar" ma'nosini bildiradi, "libretto" esa "kitobcha" ma'nosini anglatadi. Operada voqea-hodisalar jonli musiqa ostida qo'shiq asosida kuylanadi. Operadagi qo'shiqlar turlicha nomlanadi. Masalan, *ariya, arioz, duet, trio, monolog, rechitativ* va boshqalar.

Opera XVI asr oxirlarida Italiyada paydo bo'lgan. O'sha paytda mavzusi va musiqa tiliga qarab asosan 2 turga: jiddiy va hajviy operalarga bo'lingan. Ammo hozirgi paytda operaning juda ko'p turlari mavjud. Masalan, *rok-opera, opera-balet* va hokazo. Bu san'at turining eng yorqin namunalari italyalik bastakor Juzeppe Verdi ("Rigoletto", "Otello", "Traviata"), avstriyalik bastakor Volfgang Amadey Motsart ("Sehri fleyta", "Figaroning uylanishi") yaratgan. Birinci o'zbek operasi esa Muxtor Ashrafiy va ustoz Sergey Vasilenko nomi bilan bog'liq. "Bo'ron" musiqa asari 1939-yili sahna yuzini ko'rdi.

Tinglash: o'quvchilar video tasmasiga yozilgan Juzeppe Verdining "Rigoletto" va Sayfi Jalilovning "Zebuniso" operasidan parchalar tinglab, tomosha qilishdi.

Ovoz sozlash va musiqa savodi uchun o'qituvchi 4/4 o'lchovida dirijyorlik qilib, "Hayvonlar sultoni" bolalar operasidan "Sher Sulton xirgoyisi"ni avval o'zi kuylab berdi, so'ng o'quvchilar bilan birga kuylashdi.

O'qituvchi: — Aziz o'quvchilar, bugun biz siz bilan "Zavqing soch, qaldirg'och" qo'shiqini o'rganamiz. She'r muallifi — O'zbekiston xalq shoiri Po'lat Mo'min, musiqa muallifi — bolalar bastakori Nadim Norxo'yayev.

O'qituvchi she'r matnini ifodali o'qidi.

Sayrashing qanday soz,
Ekansan xush ovoz.
Tinglayman qo'shiqday,
Mazmuni qiziqday.

Naqorat

Qaldirg'och, qaldirg'och,
Menga o'z diling och.
Dillarga zavqing soch,
Qaldirg'och.

Ochanging, eh, mayin,
Sayragin, tinglayin.
Har tongda odatda,
Tinglayman rohatda.

Naqorat

ZAVQING SOCH, QALDIRG'OCH

She'r, qavnoq

Say-r-shing qal-dir-och E-kan-san xush o-voz

Ting-lay-man qo'shiq-day Maz-mu-ni qiz-iq-day

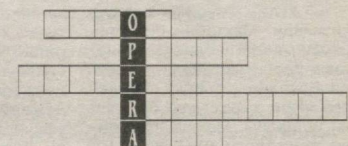
Qal-dir-g'och, qal-dir-g'och Menga o'z-diling och.

Tanomonlash uchun

Qal-dir-g'och, qal-dir-g'och menga o'z-diling och

O'quvchilar qo'shiq matni bilan tanishgach, o'qituvchi fortepiano jo'rligida qo'shiqni kuylab berdi. Keyin qo'shiqni jumalarga bo'lib, o'quvchilarga o'rgatdi.

Shundan so'ng darsni mustahkamlash uchun boshqotirma yechildi:

- Birinci o'zbek operasining nomi — "Bo'ron".
- Musiqada to'xtash belgisi — pauza.
- Operaning she'riy-dramatik asosi — libretto.
- Juzeppe Verdi operalaridan birining nomi — "Rigoletto".
- Operada ijro etiladigan qo'shiq turi — ariya.

O'qituvchi dars so'ngida rag'bat kartochkalarni hisoblab, g'olib guruhni aniqladi. Guruhning faol qatnashchilarini musiqa sadolari ostida rag'batlantirdi.

Uyga vazifa qilib mavzuni o'qish, qo'shiqni yod olish, musiqa savodidagi mashqni nota daftariga yozib kelish topshirildi.

Darsni Mahmuda VALIYEVA kuzatdi.

Бугун Барчинойнинг туғилган куни. У етти ёшга қадам қўяди. Қизалоқ эрта тонгда уйғониши билан ўзининг ҳар доимгидан бошқача эҳтиромга муносиблигини ҳис этади. Чунки у бу кунни анчадан бери орзиқиб кутаяпти. Онаси ширин сўзлар билан кутлаб қўйганидан сўнг ишга отланаётган дадасидан табрик олиш истагида унга юзланди.

— Катта қиз бўл, яхши баҳоларга ўқиб, укаларингга ўрнак бўл. Албатта, соғлом ҳам бўлиш керак. Соғлом одам узоқ умр қўради. Бунинг учун эса яхши овқатланиш керак, — деб чой ичаётган қизчасининг бурнидан чимчилаб эркалатган бўлди.

Дадаси эшикдан чиқар чоғи қизига қарата: «Бугун сенга яхши совғам бор», дея таъкидлаб қўйди. Қизалоқ хурсанд бўлганча онаси билан мактабга кетди. Йўл-йўлакай бугун уйга кимлар меҳмон бўлиб келиши ҳақида гаплашиб боришди. Онаси Барчинойга у мактабдан қайтгунча бирор-бир совға тайёрлаб қўйишини айтиб, ўқитувчига бир нигоҳ билан вазиятни тушунтирган бўлди-да, хайрлашди...

шунчалар шаклланган. Умумлаштириб айтадиган бўлсак, боланинг туғилган кунини дабдаларсиз ўтказган маъқул. Совғалар ҳам қиммат бўлиши шарт эмас. Бола ўқувчи бўлса, зарур ўқув қуроллари, қизиқарли китобларни совға қилиш мақсадга мувофиқ. Мухими, у туғилган кунда хурсанд бўлса бўлгани.

Лекин, нафсиламбрини айтганда, ота-оналар ўзлари тарафдори бўлган ана шу тамоилларга ўзлари амал қилишмайди. Ҳаттоки шаҳар жойларда кимўзарга кичик ёшдаги болаларнинг ҳам туғилган кунини кафе ёки ресторанларда ўтказишга шохидмиз. Яна торт устида шам ёқиб, уни пуфлаб ўчиртириш (бу бизга ёт амал) қатъий урф тусини олган. Ҳатто, байрам, туғилган кун, маросимларни тижо-

тилаклар айтиб ёки ёзма равишда табриклашни рағбатлантириши зарур. Бу жараёнда ўқувчининг оғзаки нутқи, бадиий сўз танлаш қобилияти ривожланади, тенгдошининг кўнглига йўл топади, бировга яхшилик қилишни ўрганади.

Мучал ёшларни тўй даражасида ўтказиш, боланинг соғва-саломлар оғушида алқаниши ҳам бор гап. Назаримизда, турли ҳадялар олган боланинг бир қарич ўсишидан кўра эзгу ниятлар билдирилган боланинг бир қарич ўсиши устун келса керак...

УМИДВОР БОЛА: бунга ўзимиз сабабчимиз

Энди яна мақоламиз бошидаги вазият таҳлилига қайтамиз. Барчинойнинг отаси ҳам,

Mulohaza

онаси билан кириб келди. Онасининг қўлида катта торт, шарбат бор эди. Тарбиячи:

— Кеча сизга айтганим-ку, ҳозир уйда тайёрланган маҳсулотларни болаларга бериш тақиқланган. Кейин ёш болаларда сифатсиз овқатлардан заҳарланиш эҳтимоли катта. Мудирамиз кремли тортларни олиш мумкин эмаслигини тайинлаган, деб ҳадяни инкор этди.

Онанинг юзида зоҳир бўлган норозилик кайфиятидан ҳам қизалоқнинг хафагарчилиги ошиб тушди. У росмана жанжал қила бошлади. «Тортга шам ёқиб, ўчирмоқчимиз», дея кўзларидан дувдў ёшни оқизиб йиғлади. Кўнгли ўқсиган қизчани боғча

БОЛАНИ БИР ЁШ УЛҒАЙГАНИ БИЛАН УЛУҒЛАНГ

СИНФДА ҚАНДАЙ НИШОНЛАГАН МАЪҚУЛ?

Ўқувчи синфга кириб келди. У оиладагидек эътибор-иззатни ўртоқлари, ўқитувчидан ҳам кутади. Энди унинг эътиборталаб нигоҳларига синф жамоаси қандай жавоб қайтараркан? Ҳарҳолда, Барчинойнинг синфдошлари бу ҳақда билишаркан. У партага ўтириши билан тенгдошлари «Табриклаймиз-табриклаймиз!» дея унга ўзлари ясаган, чизган совғаларни тақдим этишди.

Аслида, мактабда, синфда ўқувчининг туғилган кунини қандай нишонланиши керак? Синфдошлар ва ўқитувчиларнинг бу жараёндаги иштироки қай тарзда бўлмоғи лозим? Мирзо Улуғбек туманидаги 112-мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси Муҳаббат Умарова бу борада шундай фикр билдиради:

— Албатта, бола онгида «Туғилган кун сценарийси»нинг маърифий нуқтасига асосий эътибор қаратишда синф жамоасининг ва ўқитувчининг роли катта. Айниқса, қуйи синфларда диққатталаб болага қўл билан топширилаётган

совғалардан ҳам кўрсатилган эҳтиромнинг таъсири ижобий бўлишини кўп кузатганман. Биз синфга кириб келган туғилган кун соҳибини биргаликда кутлаймиз ва тадбирини дарсдан сўнг давом эттиришимизни айтаман. Ваъдамга кўра, дарс тугагач, бироз вақт қолиб, ўқувчиларнинг тилакларини эшитамиз. Синфдошларидан ҳар хил фикрлар, шеърларни тинглаган боланинг чехраси росмана ёришади. Олайлик, «Ота-онангга муносиб фарзанд бўл». «Ўқиб келажақда яхши инсон бўлишингни истайман» каби тилаклар хоҳ ўғилга, хоҳ қизга бўлсин, бирдай ёқиб тушади. Бу ёқимли вазият сўнггида болалар ясаган бирор нарса ёки чизган расмни қаҳрамонимизга тақдим қиламиз. Синфдошлари томонидан эътироф этилиши, фақат ун-гагина хос бўлган сифатларнинг тилга олинishi бола учун улкан мукофот. Zero, эътибор энг яхши совғадир.

Шундан сўнг ижтимоий келиш чиқishi турфа бўлган ўн чоғли ота-она(асосан оналар)нинг бу борадаги мулоҳазаларига қўлоқ тутдик. Уларнинг деярли барчасида ўхшаш ту-

рий йўл билан ташкиллаштирувчи ташкилотлар билан ҳамкорликда кечалар уюштирилади.

ЭЗГУ ТИЛАКЛАР МУХИМРОҚ

Ўқувчининг руҳий ҳолатлари, қарашларини инobatга олиб, юқори синфда туғилган кунини қандай ташкиллаштириш зарурлиги борасида психология фанлари номзоди Гулбаҳор Ниёзметованинг мулоҳазалари қуйидагича:

— Ҳозир юқори синф ўқувчилари бир-бирларига юмшоқ ўйинчоқ ва сувенир беришади. Ота-оналар ҳомийлигида уй ёки кафеда туғилган кун нишонланади. Бунинг ўрнига ўсмир учун бирор зарур спорт анжومي ёки компьютер олиб бериш мумкин-ку! Тўғри, моддий эҳтиёж бор нарса. Пул топишининг ҳам ёмон жойи йўқ. Лекин сарфомани яхшилик йўлида сарфлаш муҳим. Ота-оналар билан ўқитувчилар болага туғилган кунда ўзини-ўзи англаши учун шарт-шароит яратиши керак. Унинг ўзига ишончи, баҳоси туғилган кун сабаб ортиқча ошиб кетмасин. Мактабда эса ўқитувчи ўқувчиларнинг бир-бирларига эзгу

ёхуд туғилган кунни қандай нишонлаш хусусида

онаси ҳам кечки пайт бирор совға бериши ҳақида айтиб қўйди. Бола кун давомида умидвор юради. Мактабдан келгач, уйда ясалган тўкин дастурхону ширин сўзлар ҳам унга татимади. Бирин-кетин меҳмонлар кела бошлади. Кимдир момикдек ўйинчоқ, кимдир қўғирчоқ, яна кимдир... Отаси қизиқарли образ шаклидаги қаламдон ва фло-мастер, онаси чиройли қўйлақ совға қилди. Ана энди боланинг кўнгли ёришди, ана энди очилиб-сочилиб ўйнай бошлади.

Аслида, уни ўз туғилган кунда шундай совға-саломларни кутиб яшашига ўзимиз ўргатганмиз. Бола нимага одатлантирилса, шуни ҳаёт тарзига айлантириши табиий. Унга аввалданок, яъни туғилган куннинг маъносини тушуниб ета бошлаганиданок, таваллуд топган кун — совғалар оладиган кун эмас, балки бир ёшга улғайиш, улкан ишлар томон яна бир қадам ташлаш эканини тушунтирмоғимиз лозим. Демак, туғилган кунни тўғри нишонлашга боғча давриданок аҳамият бериш керак.

БОҒЧАДА ТУҒИЛГАН КУН ҚАНДАЙ ЎТАДИ?

Фарзанди боғчага борадиган ота-оналар бунинг йўли осон битта тортга икки-учта шарбат бўлса бўлгани», деб ўйлашлари тайин. Чунки кўплаб мактабгача таълим муассасаларида шу одат аънанга айланиб улгурган. Туғилган кунни бўлаётган боланинг ота-онаси ширинлик ва шарбат олиб келади. Уни болалар кўплашиб баҳам кўришади ва «туғилган» кичкинтойни кутлашади.

...Гуруҳга чиройли қўйлақларини елптиб бир қизалоқ

онаси ҳам кечки пайт бирор совға бериши ҳақида айтиб қўйди. Бола кун давомида умидвор юради. Мактабдан келгач, уйда ясалган тўкин дастурхону ширин сўзлар ҳам унга татимади. Бирин-кетин меҳмонлар кела бошлади. Кимдир момикдек ўйинчоқ, кимдир қўғирчоқ, яна кимдир... Отаси қизиқарли образ шаклидаги қаламдон ва фло-мастер, онаси чиройли қўйлақ совға қилди. Ана энди боланинг кўнгли ёришди, ана энди очилиб-сочилиб ўйнай бошлади.

Боланинг бир кун қалби вайрон бўлиб юришига яна ўзимиз сабабчимиз, тўғрими? Гуруҳда торт еб, шарбат ичиш аънанеси болаларга хурсандчилик бағишлайди-ю, лекин баъзи хижатлари бор-да. Аввало, ҳамма бола(асосан ал-лергик ва ошқозон-ичак касалликлари бор болалар)га кремли ва шакари кўп пишириклар мумкин эмас. Бундай маҳсулотлар таркибида кимёвий консервантлар бўлиб, тез айнийдиган таомлар сирасига киради. Навбатдагиси, ҳамма оиладаги шароит бир хил эмас.

Туғилган кунни маънавий-маърифий руҳда нишонлашга МТМлар эътибор қаратиши керак. Шу кун «қаҳрамон»га бағишлаб шеърлар айтилиши, тенгқурлари тилак билдириши, албатта, болага хуш ёқади. Zero, болалар ўзларига нисбатан эътиборни, муносабатни биз катталардан кўра яхши кўришади.

ЯХШИ САНА ЯХШИ ЎТСИН

Туғилган кун — яхши кун. Яхши куннинг яхши бўлиб қолишига эришайлик. Юқориде айтилганидек, ҳар қандай дабдабаю харажатлар ортиқча. Туғилган кунни моддийлаштиришимиз эмас, маънавийлаштиришимиз зарур. Бу икки томонлама фойдали: ота-она буюрмадаги ҳам, фарзанд камолотида ҳам кафолат бор. Фарзандларимизнинг таваллуд саноини бойитиш, эсда қоларли тилаклар гулдастасини ҳадя этиш, улардан «совғаталаб болалар» ясаб қўйишдан йироқлашиш тарафдоримиз.

Насиба ЭРХОНОВА

Тошкент давлат шарқшунослик институти хорижий шарқ ва ғарб мамлакатлари тиллари, адабиёти, тарихи, маданияти, халқаро муносабатлари, шунингдек, хорижий шарқ минтақаси мамлакатлари ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий жараёнлари ривожланишини ўргатувчи Марказий Осиёдаги энг йирик ва таниқли олий ўқув юрти ҳисобланади. Институтда бугунги кунда 3та таълим йўналиши ҳамда 14та магистратура мутахассислиги бўйича таълим олиб борилади. Қуйида 2011-2012 ўқув йилида институтни мавжуд таълим йўналишлари ва мутахассисликларини давлат гранти ҳамда тўлов контракт асосида битираётган талабалар ҳақидаги маълумотлар вилоятлар кесимида берилган. ТошДШИ раҳбарияти республикамиздаги давлат муассасалари, корхона ва ташкилотлар, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларидан мавжуд вакант иш ўринлари ҳақида маълумот беришларини сўрайди.

2011-2012 ЎҚУВ ЙИЛИДА ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ШАРҚШУНОСЛИК ИНСТИТУТИНИ ТУГАТАЁТГАН БИТИРУВЧИЛАР ТЎҒРИСИДА МАЪЛУМОТ

№	Таълим йўналишлари (мутахассисликлар)		Битирувчилар сони			Қорақалпоғистон Республикаси			Андижон в.			Бухоро в.			Жиззах в.			Навоий в.			Наманган в.			Самарқанд в.			Сурхондарё в.			Сирдарё в.			Тошкент в.			Фарғона в.			Хоразм в.			Қашқадарё в.			Тошкент ш.			Бошқа давлатлар							
	коди	номи	Жами	грант	контракт	Жами	грант	контракт	Жами	грант	контракт	Жами	грант	контракт	Жами	грант	контракт	Жами	грант	контракт	Жами	грант	контракт	Жами	грант	контракт	Жами	грант	контракт	Жами	грант	контракт	Жами	грант	контракт	Жами	грант	контракт	Жами	грант	контракт	Жами	грант	контракт											
БАКАЛАВРИАТ																																																							
1	5220700	Шарқ мумтоз филологияси	23	7	16	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	2	1	1	4	1	3	-	-	-	-	-	-	3	1	2	11	4	7	-	-	-								
2	5220100	Филология (тиллар бўйича)	160	35	125	-	-	-	7	1	6	3	1	2	1	-	1	-	-	-	2	-	2	1	1	5	-	5	1	-	1	21	4	17	3	2	1	1	-	1	3	1	2	111	25	86	1	-	1						
3	5220200	Тарих (Марказий Осиё халқлари тарихи)	23	8	15	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	3	2	1	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	1	5	3	2	10	2	8	-	-	-								
4	5220200	Тарих (Хорижий мамлакатлар тарихи)	23	10	13	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	1	1	1	-	2	1	1	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	4	-	4	12	6	6	-	-	-								
5	5220300	Фалсафа	23	10	13	-	-	-	1	1	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	4	2	2	-	-	-	7	4	3	8	2	6	-	-	-								
6	5341000	Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакат-шунослик (минтақалар бўйича)	138	41	97	-	-	-	2	-	2	3	-	3	2	-	2	2	-	2	9	1	8	6	2	4	4	2	2	-	-	-	10	2	8	7	3	4	4	1	3	20	6	14	70	24	46	-	-	-					
7	5220400	Диншунослик	26	10	16	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	2	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	18	8	10	-	-	-							
8	5310100	Сiyсатшунослик	31	8	23	1	-	1	-	-	1	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	24	7	17	-	-	-									
Жами			447	129	318	2	-	2	11	2	9	12	4	8	5	-	5	3	-	3	14	2	12	10	4	6	18	5	13	3	1	2	40	10	30	15	7	8	6	1	5	44	15	29	264	78	186	1	-	1					
МАГИСТРАТУРА																																																							
1	5A220102	Лингвистика (тиллар бўйича)	20	5	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3	2	1	1	-	-	-	1	1	-	14	3	11	-	-	-								
2	5A220101	Адабиётшунослик (тиллар бўйича)	8	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	1	5	-	-	-									
3	5A220104	Адабий манбашунослик ва матншунослик	7	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	5	2	3	-	-	-										
4	5A220601	Таржима назарияси ва амалиёти (тиллар бўйича)	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	4	-	4	-	-	-									
5	5A220701	Мумтоз филология	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	4	-	4	-	-	-								
6	5A220202	Хорижий мамлакатлар тарихи (минтақалар бўйича)	13	4	9	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	2	1	1	3	2	1	6	-	6	-	-	-								
7	5A220204	Тарихшунослик, манбашунослик ва тарихий тадқиқотлар методлари	13	2	11	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	1	-	1	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	6	2	4	-	-	-									
8	5A220313	Замонавий Шарқ фалсафаси ва тарихи	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-									
9	5A220501	Халқаро муносабатлар	17	2	15	1	-	1	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3	2	-	2	-	-	-	-	-	1	-	1	8	2	6	-	-	-								
10	5A310104	Халқаро тизимлар ва глобал ривожланишнинг сиёсий муаммолари	21	1	20	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	18	1	17	-	-	-									
11	5A341001	Мамлакатлар минтақашунослиги: иқтисодиёт ва мамлакатшунослик	14	2	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	9	2	7	-	-	-									
12	5A341002	Марказий Осиё давлатларини тадқиқ қилиш	11	2	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	10	1	9	-	-	-									
13	5A342302	Хитой-геосиёсат, инвестицион фаолият	5	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	2	3	-	-	-										
14	5A342201	Кореяшунослик	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-									
Жами			146	29	117	1	-	1	1	-	1	4	1	3	1	-	1	1	-	1	1	1	-	2	-	2	3	1	2	3	-	3	15	1	14	7	3	4	2	1	1	7	4	3	98	17	81	-	-	-					

Марказий офицерлар уйида катта тадбир. «Та-шаббус — 2012» кўрик-танлови иштирокчилари орасида уста Жавоҳирнинг шоғирди Муродилла Ражабов ҳам бор эди. Юнусобод туманидаги 226-умумтаълим мактабининг VII синф ўқувчиси ҳудудий «Баркамол авлод» болалар марказига мунтазам қатнашиб, туман миқёсида «Энг яхши тадбиркор» номинациясига сазовор бўлди. Шоғирдиннинг қувончига шерик бўлар экан, Жавоҳир бир лаҳзага ўзининг болалик дамларига қайтди.

Отаси — ёғоч ўймаkori Эргаш Алиевга кўп буюртма тушар, уй шароитида Жавоҳирнинг ҳам озми-кўлими ҳиссаси қўшилирди. Ота-бола ёнгоқ, чинор, нок каби танаси қаттиқ дарахтларни пўстлогидан тозалаш, буюртмага мослаб қирқиш, ёғочни ўйиб, нақш солишдек нозик ишларни бирга бажариши натижасида муъжиза яратиларди. Гарчанд отаси моҳир

кўпчилиكنинг олқиш ва эътирофига сазовор бўлди. Жавоҳир Алиев шоғирдиннинг нина билан қудуқ қашшдек мураккаб соҳага меҳр қўйиб, астойдил интилаётгани ва айнан ўзи каби ютуқларга эришаётгани учун уни чин кўнгилдан бағрига босди. Авлодлар ўртасидаги издошлик ва боғлиқлик шу бўлса керак-да. Орадан йиллар ўтиб, Муродилла вояга

«Barkamol avlod» bolalar markazlarida

ровли жараёни амалга ошириш. Моддий-техник базаси бой, услубий-амалий жиҳатдан ёш мутахассисларга кўмак берувчи кадрлар захираси шаклланиши учун ҳам марказ доимо гавжум. Бу ерга пойтахтимиздаги 95та умумтаълим мактабидан 733 нафар бола 38та тўғаракка қатнайди. Аксарият болалар турли ҳудудлардан ота-оналари, буви-бабалари билан бирга келишади. Ҳар бир ўқувчини қизиқиш ва хоҳиш-иродасига қараб, тўғарақларга жалб қилиш мураббийларнинг биринчи даражали ишига айланган.

Оксана ТУРДИЕВА, тўғари тўғараги раҳбари:

рига, услубий ва тўғарақ раҳбарларига услубий-амалий ёрдам кўрсатиб келади. Тўғарақларда ўқув-тарбия ишларини ташкил этиш, ҳар бир ўқувчига қўйилган давлат талаблари ижросини назорат қилиш, ўқув йили мобайнида ўзлаштириш ва давомат натижалари мониторингини олиб боришга ҳам эътибор қаратилмоқда.

Сурайё БОБОВЕВА, шахар «Баркамол авлод» болалар маркази мониторинг бўйича мутахассиси:

— Пойтахтимизда мактабдан ташқари муассасалари ходимларнинг касбий-педагогик маҳоратини ошириш, илгор таҳрибаларни аниқлаш

ҲАР БИР БОЛА ТАҚДИРИГА МАСЪУЛИК

уста бўлса-да, Жавоҳирни ўзи ишлаётган Юнусобод туманидаги ҳозирги «Баркамол авлод» болалар марказига етаклаб келди. «Ёғоч ўймаkori» тўғарағида ҳар бир болага давлат талаблари бўйича кўникма ва малака берилади, ёш усталар бири-бири билан рақобатлашади, турли кўрик-танловларда иштирок этишади. Уша пайтлари, яъни 10—15 ёшида Шайхонтоҳур туманидаги 316-мактабда ўқир экан, отаси таниқли уста бўла туриб, нега уни марказга жалб қилганини унчалик англаб етмаган. Ҳозир эса бу ниҳоятда оқилона иш бўлганини тан олиб, отасидан юз бора рози бўлади.

Отаси Жавоҳирни марказда тенгқурлари сафига қўшиб, унинг келажаги учун пойдевор қўйган экан. Кейинчалик, оддий ёғочдан муъжиза яратишга қўли келиб қолган пайтлари Жавоҳир ясаган буюмлар Дарҳадаги ҳозирги «Баркамол авлод» болалар маркази педагогик жамоасининг мақсад-муддаоси ҳам эзгу: ўсиб келаётган фарзандларимизнинг қизиқиш ва мойилликларини ҳисобга олиш, бўш вақтларини мазмунли ўтказишларига йўналтирилган кенг қам-

етади ва ёғоч ўймакорлиги бўйича устоз даражасига эришган пайтда унга мураббийлик қилганини мамнун бўлиб эслайди. Насиб этса, ҳозир 25 ёшга тўлган Жавоҳир ўшанда 35-40 ёшни қоралаб қолган бўлади. Йиллар тез ўтади, шунга яраша умр ҳам ўқур отдек олға елади.

Дарвоқе, буг

Aprel — estetik yo'nalishidagi fanlar oyli

ОРЗУЛАРИ ОСМОН ЁШЛАР

Сўғдиёна Жалилова 9 ёшидан расм чиза бошлаган. У Мирзо Улуғбек туманидаги 241-мактабнинг 5-синфда ўқийди. Қалбидagi ўйларини ранглар орқали қоғозга туширишни яхши кўрувчи ҳаваскор расм келажакда миллийлик ва замонавийлик уйғунлашган гўзал либослар яратувчи дизайнер бўлишни орзу қилади.

Сўғдиёнанинг "Апрель — эстетик йўналишдаги фанлар ойлиги" муносабати билан ташкил этилган "Мустақкам оила, оқибатли болалар" расмлар кўрик-танловидан ўрин олган ишларини кузатиб, шуни билдикки, унинг уринишларида асосан натюрморт, пейзаж ва портрет жанрлари етакчи ўрин тутар экан. Айниқса, "Она ва бола" номи расми барчанинг эъти-

борини тортди.

— Сўғдиёна барча мавзуларда чизишни яхши кўради, — деди устози Насиба Назарова. — Унинг истеъдодини 1-синфдалигидаёқ сезгандим. Шундан буён мактаб ва шаҳар миқёсида ўтказилаётган турли танловларга жалб этиб келаяпмиз. Сўғдиёнада кўрган нарсасини тасаввур қилиб, қоғозга тушириш қобилияти бор. Бу — унинг ютуғи. Сўғдиёна "Ўзбекис-

тонда олтин куз жилвалари" ёш мусаввирлар кўрик-танловида II ўринни, "Байрам табриғи" расмлар танловининг шаҳар босқичида "Энг яхши ижодий иш" номинациясини қўлга киритган.

... Болалар чизган расмларни томоша қилишнинг завқи бошқача. Уларда беғубор қалбларнинг орзу-истаклари, ўй-хаёллари акс этади. Сўғдиёнанинг ижодий ишларида онанинг алоҳида ўрни бор. У ота-онанинг гапини ерда қолдирмаслик, фанларни яхши ўзлаштириб, аёлочи бўлиш ҳар бир фарзанднинг бурчи деб ҳисоблайди.

Баҳорда фаслнинг уйғониши, кузда дарахтларнинг сарғайиши ва ҳатто ўрмалаётган чумолининг завқли меҳнати ҳам унга таъсир этмасдан қолмайди. Ёрқин ранглар унинг ҳамроҳи. Ёш ижодкор барча фанларни яхши ўзлаштиришга интиломда. Чунки расмнинг дунёқарашини кенг, фикри теран бўлиши лозим-да. Сўғдиёнани ўз билимини мустақамлаш, маҳоратини ошириш йўлида қадамларини дадил ташлаётган ёшларимиздан бири деб айтсак арзийди.

Соҳиба МУЛЛАЕВА,
"Ma'rifat" мухбири
Бурхон РИЗОКУЛОВ
олган сурат

Ёшларни аждодларга муносиб баркамол авлод этиб тарбиялаш борасида Самарқанд молия-иқтисодиёт коллежида ҳам қатор ишлар амалга оширилмоқда.

Табиий фанлар кафедраси мисолида айтилган бўлсам, ўқитувчиларимиз ўз гуруҳидаги ўқувчилар ҳамда уларнинг ота-оналари билан ишлаш, шогирдларини касб-хунарга қизиқтириш, ихтисосликлари бўйича назарий, амалий билим, малака ва кўникмаларини шакллантириш, ўқув-услубий адабиётлар яратиш, ўқувчиларни турли кўрик-танловлар, фан олимпиадаларига олиб чиқиш, битирувчиларни ишга жой-

публика бо-
сқичларида
намоён
этишмоқда.

Ta'kid

Кафедрамиз ўқитувчилари ўз фанига нисбатан ўқувчилар қизиқшини ошириш, билим даражасини ўстиришга жиддий эътибор беришади. Машгулотларда ахборот технологиялари ноанъанавий услублардан кенг фойдаланаётганимиз дарсларнинг мазмунли ва маълумотларга бой ўтишини таъминлаётти. Натижада, ўқувчиларнинг нафақат фанга, балки танлаган касбига қизиқиши, ишончи янада ортмоқда. Ўқитувчиларимиз умумтаълим мактаблари битирувчиларини

ЗАМОН ТАЛАБИ АСОСИДА
ИШЛАШ БУРЧИМИЗДИР

лаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратишмоқда.

Кафедрамиз тизимидаги география, физика, кимё, биология, астрономия сабоқлари замонавий педагогик технологиялар асосида ташкил қилинаётти. Айниқса, биология, кимё, физика фанларидан лаборатория машгулотларининг юқори савияда ўтказилишида Самарқанд давлат университетининг табиий фанлар кафедраси профессор-ўқитувчилари билан ўрнатилган ҳамкорлик алоқалари қўл келмоқда. Жумладан, профессор З.Изза-туллаев машгулотларда ўсимликлар ва тирик организмларни амалий жиҳатдан ўрганиш бўйича ҳамда кимё фанлари доктори, профессор А.Насимов ўқувчиларнинг реактивлардан кенг фойдаланишларида яқиндан қўмак беришмоқда. Ушбу ҳамкорлик самарасида ўқувчиларимиз ўз иқтидорларини фан олимпиадаларининг вилоят ҳамда рес-

таълим муассасамизга қамраб олиш, ўз навбатида, битирувчиларимизнинг ишлаб чиқариш амалиётларини ташкил этиш, уларни ишга жойлаштириш жараёнида алоҳида жонқуярлик кўрсатишмоқда. Мисол учун, Самарқанд шаҳридаги бир қатор умумтаълим мактаблари 9-синф ўқувчиларининг муассасамизга таширифи уюштирилиб, ўқув ва амалиёт хоналари билан таништирилиб борилаяпти.

Устозлар вилоятдаги молия муассасаларида битирув малакавий амалиётини ўтаётган шогирдларига бош бўлишяпти. Амалиётчилар учун қўшимча машгулотлар ташкил этиб, уларнинг билим, малака ва кўникмаларини бойитишга ҳаракат қилишяпти. Шу боис битирувчиларимизнинг ишга жойлашиш кўрсаткичи йил сайин ортиб бормоқда.

Муҳайё АББОСОВА,
Самарқанд молия-иқтисодиёт
касб-хунар коллежининг табиий
фанлар кафедраси мудири

BILIM OL, HUNAR TANLA

Boshlang'ich sinflar uchun ochiq tarbiyaviy soat ishlanmasi

Maqsad: O'quvchilarni bilim olish, hunarli bo'lish orqali Vatanni sevishtga, xalqqa munosib farzand bo'lishga undash.

Jihozi: Vatanimiz manzaralari, devoriy gazeta, DVD, televizor.

Tadbirning borishi:

Davraga ikki o'quvchi va Bilmasvoy kirib keladi. Ular Bilmasvoyni "Bilimlar mamlakati" da o'tkazilayotgan "Bilim ol, hunar tanla" tadbiriga borishga ko'ndirmoqchi bo'lib, bahslashah bahslashah chiqib ketadi.

I boshlovchi: — Assalom, ulug' xalq, o'zbekim, Dili pok, qutlug' xalq, o'zbekim!
Assalom, hur taqdir, istiqloq,
Iqbolim, sharafim, o'zbekim!

II boshlovchi: — Tong bilan yangraydi madhiyam,

Porlaydi yuksakda quyoshim.

Yo'l ko'rkam, el ko'rkam, dila ko'rkam,
Karvoning boshlayver, Yurtboshim.

DVD orqali televizor ekranida yoshlarning bilim olishi, ularga yaratilgan imkoniyatlar to'g'risida lavha ko'rsatiladi.

Davraga 2 nafar qiz va maktabga borishdan bosh tortgan Bilmasvoy kirib keladi va tadbirga qo'shiladi.

I boshlovchi: — Aziz o'quvchilar, bugungi tadbirimiz "Bilim ol, hunar tanla" deb nomlanadi.

II boshlovchi: — Mana, mustaqil yurtimiz

qiyofasi yildan-yilga o'zgarib bormoqda.

1-o'quvchi: — Har hududda bunyodkorlik ishlari ro'y berayotir.

2-o'quvchi: — Zamonaviy maktablar, kollejlilar, litseylar bunyod etilyapti. Ta'lim sohasiga katta e'tibor berildi. Har bir bola uchun sifatli va mazmunli ta'lim olish imkoniyati yaratildi.

"O'zbekiston" raqsi ijro etiladi.

3-o'quvchi: — Ozod mamlakatning chin farzandi bo'lib yetishishimiz uchun bizdan, avvalo, o'qish talab etiladi. Chunki ilm yaxshilik, yorug'lik yo'lga boshlaydi.

4-o'quvchi: — Ilmli kishilar doim izzat va hurmatda bo'lishgan. Shunday hikmatli maqol bor: "Yoshlikda olingan bilim — go'yo toshga o'yilgan naqshdir". Demak, ilm olishga yoshlikdan harakat qilishimiz kerak.

Sahna ko'rinishi: Ilm afzal.

5-o'quvchi: — Hadislardan birida aytilgan: "Ilm olish har bir musulmon uchun farzdir".

6-o'quvchi: — Donolar deydlarki, ilm — ma'rifat va haqiqat kaliti. Aql bilan mol to'plasa bo'ldi, ammo mol bilan aql to'plab bo'lmaydi.

7-o'quvchi: — Payg'ambarimiz Muhammad alayhissalom: "Ilm sahroda — do'st, hayot chorrahalarida — tayanch, yolg'iz damlarda — rahbar, qayg'uli onlarda — madadkor, odamlar orasida zebi-zinat, dushmanlarga qarshi kurashda — quroldir", deganlar.

8-o'quvchi: — Bosh qomusimizda ham bilim olish huquqi kafolatlangan.

I boshlovchi: — Bu shunday o'lakki, insonlari bag'ri keng, oq ko'ngil. Farzandlari bilimli, xalqi baxtli. Sababi, baxt qushi Humo qushi shu yurtga qo'ngan.

II boshlovchi: — Bugungi tadbirimizga ham Humo qushi tashrif buyurgan. U ham davramizda ishtirok etmoqchi.

Humo qushi: — Men Humo qushman, qarshingizdaman. Siz bilan bo'lurman yelkama-yelka. Hur bo'lsin, gulasin shu aziz o'lka. Qani, bolajonlar, ilm-hunar haqida kim qanday maqol biladi?

O'quvchilar birin-ketin maqol ayta boshlaydi:

Oz-oz o'rganib dono bo'lur,
Qatra-qatra yig'ilib daryo bo'lur.
Bilimdan ortiq boylik yo'q.
Hunar — hunardan unar.

Bilmasvoy do'stlarining o'qishga mehrini ko'rib, maktabga qaytgisi kelib qoladi.

Bilmasvoy: — Sizlarning gaplaringizdan keyin menda o'qishga ishtiyoq paydo bo'ldi. Chindan ham, hayotda bilim olib, hunar o'rganish kerak ekan!

"Dilxiroj" raqsi ijro etiladi.

I boshlovchi: — Barcha fanlardan a'lo baholarga o'qib, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Mirzo Ulug'bek, Alisher Navoiy kabi bobolarimizning nurlari yo'llarini o'rganamiz! Buyuk ajdodlarga munosib avlod bo'lamiz!

Dars yakuni:

O'qituvchi darsni chiroyli xulosa so'zi bilan yakunlaydi.

Nargiza MAMATOVA,
Hamza tumanidagi 206-maktabning boshlang'ich
sinf o'qituvchisi

Куёш ер юзини энди ёрита бошлаган пайт — соат милла-
ри еттига етар-етмас гуруҳдаги барча болалар синфда жам
бўлишди. Дарс бошлангунга қадар шўх ўғил-қизларнинг
одатдаги шовқинидан фаркли равишда бу ерда ўқувчилар ки-
тоб-дафтарларини очиб, қўшимча ўқув куролларини машғулот-
ларга тайёрлаб, навбатдаги дарсга шай туришибди. Тонгда
бошланган машғулотларда ўқувчилар баҳс-мунозарага кириша-
ди, билганини ўртоғига ўргатади, бирор масаланинг ечимини
топа олмаганида эса, устозининг кўмаги оркали мураккаб ми-
соллар ечишни ўрганиб олади. Самарқанд иқтисодиёт ва сер-
вис институти қошидаги 1-академик лицейда ҳар куни матема-
тика дарси шу тахлит бошланади.

Интизом — ютуқлар омили

Ўқувчиларнинг фанни ўзлаш-
тириши, математикага оид ютуқлар
тахлили, тенгламалар муҳокамаси,
хатто соҳада кўп йиллик тажрибага
эга мутахассислар учун ҳам қийин
масалаларни тезкорликда ечишни
ўрганиш дарсларнинг асосий қис-
мини ташкил этади. Шу каби маш-
ғулотлар жараёнида ўқувчилар кеч
соат олтидан ошганини ҳам сезмай
қолишади. Математика фани бўйи-
ча олти нафар халқаро олимпиада-
чилар, вилоят ва республика фан
олимпиадалари ғолибларига сабоқ

лашди. Хусусан, 2008 йили Испани-
янинг Мадрид шаҳрида ўтказилган
48-халқаро фан олимпиадаси, 2009
йили математика бўйича Германи-
янинг Бремен шаҳрида ўтказилган
49-халқаро фан олимпиадасида ли-
цей ўқувчиси Диёра Салимова му-
ваффақиятли иштирок этди. Мазкур
муваффақиятнинг давоми сифатида
эса 2010 йили математика фанидан
Қозоғистоннинг Остона шаҳрида
ўтказилган 51-халқаро фан олимпиа-
дасида 96 мамлакатнинг 517 нафар
вакили орасида лицейнинг тўрт на-
фар ўқувчиси — Умидаҳон Жўраева,
Зарифжон Иброҳимов, Иброҳимбек
Акрамов, Жаъфар Абдурахимов иш-

Изланиш ва имконият

олишади. Ўқув йили ярмигача шу
тахлит бир неча маротаба синов му-
собақалари ташкил этилади. Сабр-
тоқат ва эгаллаган билими билан
охирги синовдан тўрт-беш нафар
ўқувчигина муваффақиятли ўтади.
Тегирмондан бутун чиққан ана шу
ўқувчилар халқаро фан олимпиада-
лари учун махсус тайёрланади. Худ-
ди шундай гуруҳлар иккинчи ва
учинчи босқичда ҳам бўлиб, бирга-
лиқда дарс-машғулотлар олиб бо-
рилади.

«Ўз-ўзи билан ишлаш»нинг самараси

— Талабалик кезларим устозлари-
миз киши билганини бошқаларга
ўргата олса, унинг билими янада
мустаҳкамланади, деган пурмаёно
гапни тез-тез такрорлашарди, —
дея давом этади Жамшид Расулов.
— Педагогик жамоамиз билан мас-
лаҳатлашган ҳолда «Ўз-ўзи билан
ишлаш» усулини жорий этдик. Бу
ишда менга лицейдаги «Иқтидорли
ёшлар маркази» раҳбари Шерзод
Дўстов ёрдам беради. Учинчи бос-
қичда ўқиётган ўқувчи иккинчи курс

ОТА-ОНА ҚАЧОН РАҲМАТ ЭШИТАДИ?

Инсон ҳамиша ҳар жабҳада
биринчи бўлишни, дунёни тўқис-
роқ кўришни истайди. Лекин
доим ҳам бу мақсадига эриша-
вермайди. Нега?..

Ўқувчиларимга янги мавзунини
ўйинлар, мультимедия воситалари
орқали тушунтираман. Дарс даво-
мида ҳеч кимни бўш қолдирмайман.
Ҳар бир вазифани қатъият билан
талаб қиламан... Шундай бўлса-да,
айрим ўқувчиларимдан кўнглим
тўлмайди, кутганимдай натижага
эришолмайман ва тушунаманки,
қанча уринмай бир ўзимнинг қўлим-
дан кўп нарса келмас экан.

Қарс икки қўлдан чиқади. Мак-
табда ўқитувчилар ҳар қанча билим
бермасин, оилада ота-она ҳам бола
билан қўшимча шугулланмас экан,
ўқувчининг ўқишини яхшилаш
қийин. Мени кечиришин-у, баъзилар
фарзандининг қандай билим
олаётгани билан умуман қизиқмай-
ди. Ўғли ё қизи дарс тайёрладими,
дарслик ва ўқув-куроллари борми-
йўқми — уларга заррача фарқи йўқ.
Афсуски, мана шундай — фарзанди
учун вақт ажрата олмайдиган оила-
лар ҳам бор.

Бошлангич синф ўқувчилари ота-
оналари кўмагисиз мустақил ра-
вишда дарс тайёрлай олмайди.
Бола уйга вазифани ўзи бажарса,
такрорлашга, янги билимларни
мустаҳкамлашга кўпмаксадли бўлиб
қолмайди. Натижада, ўзлаштириши
пасайиб кетади. Демократиканки,
таълим-тарбия ишида ота-онанинг
ўрнини ҳеч нарса билан алмашти-
риб бўлмайди.

«Мустаҳкам оила йили» муносаба-
ти билан мактабимизда оила — ма-
халла — мактаб ҳамкорлигига эъти-
бор янада кучайди. Ҳар ой якунида
ота-оналар, махалла маслаҳатчила-
ри билан бирга йиғилиш ўтказамиз.
Ҳар бир ўқувчининг мониторинг
натижалари билан ота-онаси
таништирилади. Кўрсаткичлари
ўсган ўқувчиларнинг ота-онасига
«Раҳматнома» берилди ёки, аксин-
ча, ўзлаштириши пасайган ўқувчи-
лар оиласи билан мунтазам алоқа
ўрнатилди.

Синфимда фарзанди ўқийдиган
бир оилани ўрнатиб қўйиб кўрсати-
шим мумкин. Бехрузнинг ота-онаси
ҳафтада икки-уч марта мактабга ке-
либ, ўқитувчилар билан хабарла-
шиб туради. Ҳар гал ота-онанинг
мажлисида «Раҳматнома» олишларига
қарамай ўғлининг ўзлаштири-
ши ва яна қандай иқтидорли борли-
ги ҳақида суриштирилади. Расм
чиқишга қизиқишини айтганим,
отаси Бехрузни тасвирий фаолият
тўғрисида олиб борди. Ўқувчим
яқинда туман миқёсида ўтказилган
ёш ижодкорлар кўрик-танловида
«Энг яхши расм» номинациясига
сазовор бўлди. Бехрузнинг бу кичик
ютуғи мактаб учун ҳам, оиласи учун
ҳам катта муқофотдир.

Бошлангич синф ўқитувчилари
болаларни ёшлигиданоқ касбга
йўналтиришга жиддий ёндашиши
мумкин. Қайси ўқувчимда бирор
йўналишга қизиқиш ва иқтидорни
сезсам, ота-оналарини хабардор
қилиб, улардаги истеъдод учунини
алангалатишга интиламан. Шахсий
тажрибамдан англаганим шунки,
ҳамкорликда ҳикмат кўп экан!

Дилноза КОМИЛЖОНОВА,
Тошкент вилояти Пискент
туманидаги 4-мактаб бошлангич
синф ўқитувчиси

УЛКАН МАҚСАДЛАР САРИ

берган, устозлик қилган Жамшид
Расулов ўқувчиларга билим бериш
билан бирга, бор меҳрини ҳам ула-
шади. Математика оламининг че-
ксиз сарҳадларини забт этишга ки-
ришган шогирдлари академик ли-
цейда қучли билим ва кўникмалар-
га эга бўлишади.

Педагог маҳорати — ўқувчи қобилиятини кўра олиш ва кашф этиш

Математика фани сирларини
ўрганишга бўлган иштиёқ жомбой-
лик педагоглар оиласида таваллуд
топган Жамшид Расуловни Самар-
қанд шаҳрига етаклади. Бу ерда у
физика-математикага ихтисослаш-
тирилган лицей-интернатда тахри-
бали ўқитувчилардан таҳсил олди.
Лицейни битириб, Самарқанд дав-
лат университети математика фа-
культетига ўқишга кирди. Ўқитувчи-
лар оиласида тарбия қўрган эмас-
ми, билганларини бошқалар билан
баҳам қўриш фазилати уни айнан
педагогик соҳасига етаклади. Ик-
кинчи босқичда таҳсил ола бошла-
ганида мазкур лицейнинг матема-
тика фани тўғрисида раҳбари этиб
ишга қабул қилинди.

— Ҳаётда ҳеч ким иқтидорсиз
бўлиб туғилмайди, дея насиҳат
қилишади ота-онам, — дейди Жам-
шид Расулов. — Ҳар бир боланинг
қайсидир соҳада ўз иқтидори бўла-
ди. Ўқитувчида болага билим бе-
риш билан бирга, ундаги қобили-
ятни юзага чиқара олиш маҳорати
бўлмоғи керак. Қобилият намён
бўлиши учун эса кўп меҳнат сарф-
ланади. Ота-онам касб фаолияти-
дан олган ибратим шу менинг.

Эзгу ният — йўлдош

Математика фани чуқурлаштириб
ўтиладиган ушбу лицейга ўқишга
келган ўқувчиларнинг аксарияти
илм қўққиларини забт этишни, хал-
қаро олимпиадаларда ғолиб бўлиб,
юртимиз шарафини юксакларга
кўтаришни дилига тугади. Ўз нав-
батда уларга билим бераётган у-
стозларнинг ҳам қалбиди шу мақсад,
шу ният жо бўлган. Эътироф этиш
керак, кейинги йилларда академик
лицей ўқувчилари вилоят, респу-
блика миқёсидаги турли кўрик-тан-
ловларда, халқаро фан олимпиада-
ларида фахрли ўринларни эгал-

тирок этиб, Ватанимизга қумуш ме-
даллар шодасини тақдим этишди.
Голландиянинг Амстердам шаҳрида
бўлиб ўтган 52-халқаро фан олимпи-
адасида ҳам шу лицей ўқувчилари
Зарифжон Иброҳимов ҳамда Мухайё
Ахмадова махсус диплом билан тақ-
дирланди. Яқинда Мухайё Ахмадова-
фан йўналиши бўйича Зулфия
номидаги давлат мукофоти берил-
ди.

Сабр-тоқат, синов... ва халқаро фан олимпиадасида қатнашиш истаги

2008 йили Испаниянинг Мадрид
шаҳрида ўтказилган 48-халқаро фан
олимпиадасида лицей ўқувчиси
Диёра Салимованинг иштирок этиб,
зафар қўчиши кўплаб ёшларни илм
олиш ва изланишга ундади. Шу
боис бўлса керак, математика фани
қўққиларини забт этмадан, деган
мақсад билан шу лицейда таҳсил
олиш истагини билдирувчилар
сони ортди. Ўқишга кириш синовлар-
идан муваффақиятли ўтиб, лицей-
да таҳсил олаётган ёшларнинг акса-
рияти математика тўғрисида аъзо
бўлишга интилади. Таълим маска-
нида ушбу тўғраракка қабул қилиниш
учун ўқувчилар орасида бир неча му-
собақалар ташкил этилади. Ёшлар
тўғраракка аъзо бўлиш учун ҳам
ўқийди, изланади, ўз устида ишла-
ди.

— Дастлабки мусобақа-имтиҳон
ўқув йили бошлангичдан ўн-ўн беш
кунлар ўтиб ўтказилади, — дейди
Жамшид Расулов. — Натижалар хо-
лиси ўрганиб чиқилгач, энг юқори
балл тўплаган ўқувчилар билан ало-
ҳида ишлаш йўлга қўйилади. Ора-
дан яна бироз фурсат ўтгач, тагин
синов ўтказамиз. Шу мuddатда бе-
рилган дарсларни ўзлаштирган
ўқувчиларгина керакли балл тўплай

Хулоса ўрнида...

Жамшид Расулов ҳали ёш бўлишга қарамай, Респу-
блика таълим маркази чиқарган олимпиада масалаларига
доир етти томлик китобнинг бирига, яъни «Тенгсизлик III»
қўлланмасига муаллифлик қилган. У таълим-тарбия бер-
ган шогирдлари ҳам айна вақтда устозлик қилиб, ёшларга
математика фани сирларини ўргатишмоқда.

Ҳаким ЖўРАЕВ,
«Ma'rifat» мухбири

Бир неча минг йиллик тарихга эга Хитой ўзининг ноёб архитектура ёдгорликлари, узок ўтмишдан дарак берувчи маданияти, ажойиб табиатию бугунги кунга келиб эришган ютуқлари билан дунё мамлакатлари орасида ўз ўрнига эга. Биз бугун бу афсонавий юртнинг айрим диққатга сазовор масканлари ва тарихий ёдгорликлари ҳақида тўхталиб ўтишни лозим топдик.

Ана шундай масканлардан бири маҳаллий аҳоли тилида «Берк шаҳар» номи билан аталувчи тарихий зиёратгоҳдир. Нафақат байрам кунлари, балки оддий кунларда ҳам минглаб хитойликлар бу зиёратгоҳни томоша қилишни одат қилган. 2009—2011 йилларда ушбу бир неча минг йиллик тарихга эга мамлакатга таширф буюрувчи хорижлик сайёҳлар сони икки баробар кўпайди.

номи оддий халқ томонидан берилган. Бу ерда император оиласи, яқин қариндошлари билан яшаган, шу ерда туриб давлатни бошқарган ва ижод билан шуғулланган. Шунинг учун ҳам мазкур ҳашаматли бинога у даврларда аҳоли кириши ман этилган. Унга бу ном шу нуқтаи назардан келиб чиқиб берилган.

Атрофи баланд ва мустаҳкам деворлар билан ўралган, император оиласи

ги, безаклари, бош кийими ёки соч турмагига қараб, қандай лавозимда ишлаганини билиш мумкин.

Серхашамат иморатлар мажмуасининг асосий биноларидан яна бири «Тула гармония» саройи бўлиб, у ерда катта аҳамиятга молик давлат мажлислари, йиғилиш ва кенгашлар, шунингдек, янги императорнинг тахтга ўтириш маросими, шахзодаларнинг никоҳ тўйлари ҳам ўтказилган. Вақт ўтаверар, ҳукмдорлар ўзгарар, маҳобатли ва мустаҳкам саройлар эса тарих гувоҳи бўлиб то бугунги кунгача яшаб келмоқда. Бу инсон қўли, унинг яратувчан онги бунёд этган шоҳ асарлар асрлар оша бўй кўрсатиб тураверишидан далолат.

Худди шу «Берк шаҳар»-

нинг энг номдор, иқтидорли ганчкорлари томонидан ўйиб ишланган ёзувлардир. Айтиш мумкинки, бу тош Хитой халқининг энг қадрли, диний рамзи сифатида севиб, ардоқлаб келинади. Тошга хитойликларнинг асосий рамзларидан бири саналмиш аждарҳонинг улкан сурати туширилган. Унинг

Bilasizmi?

Сиз бутунлай бошқа дунёга тушиб қолгандек атрофдаги шовқин-суронни, замонавий шаҳарнинг осмонўпар бинолари салобатини ҳис этмай ўз хаёлларингиз оғушига чўмасиз. Зинапоялардан бирма-бир кўтари-

ЎТМИШ ЁДГОРЛИКЛАРИ

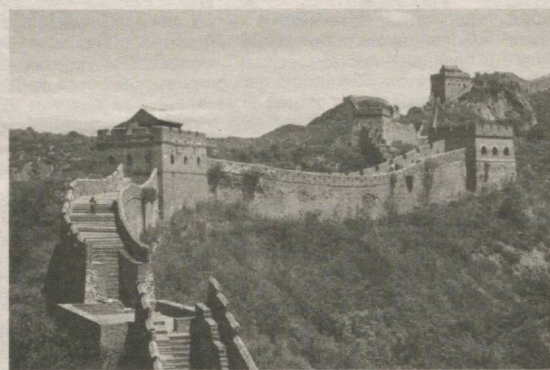
мозий нафасини бугунги кунга етказиб турибди

«Берк шаҳар» ёки «Гугун» («Ўтмишдаги сарой») маҳобатли ва йирик тарихий ёдгорлик мажмуаси бўлиб, у Пекин шаҳрининг қоқ марказида жойлашган. Мамлакатнинг марказий зиёратгоҳининг гарбида Хитой халқ мажлисхонаси биноси жойлашган бўлиб, пештахтасида мамлакат рамзи — қизил рангдаги герб тасвирланган. Кенг майдон ўртасида йирик ҳажмдаги катта экран ўрнатилган бўлиб, унда туну кун телевизион роликлар кўрсатилади. Хитой халқи, унинг узок тарихи, маданияти ва миллийлигини ифодаловчи бу роликлар мазкур мамлакат пайдо бўлгандан буён то бугунги кунгача босиб ўтган даври ҳақида ҳикоя қилади. Бу катта экран, айниқса, саёҳатчилар диққатини ўзига жалб этади.

Номига қарамай, «Берк шаҳар» эшиклари сайёҳлар ва маҳаллий аҳоли учун ҳамиша очиқ. Жуда катта майдонни қамраб олган кичик шаҳарчага «Берк шаҳар»

бежавотир ва хотиржам яшаши учун барча қулайликлар яратилган кенг майдон ичида бир нечта сарой бор. Уларнинг бирида император ҳазратлари, бошқасида унинг фарзандлари, яна бирида буюк ҳукмдорнинг рафиқаси яшаган. Емакхона, хос хона, мажлислар зали, дам олиш майдончаси — барча-барчаси ўша давр нафасини, ҳароратини ўзида сақлаб қолгандек, гўё.

Wikipedia.org сайтида берилган маълумотларга кўра, майдоннинг қоқ марказида император меҳмонларни қабул қилиши учун махсус ҳашаматли сарой жойлашган. Айтиш мумкинки, ҳар бир оила аъзоси учун ажратилган саройнинг бир четида уларнинг ўз хизматкорларининг махсус хоналари ҳам бўлган. Бу уларнинг хўжайин ва бекаларига яқиндан хизмат қилиш имконини берган. Хизматкорлар хонасидаги безаклар ҳам ҳар қандай сийёҳни лол қолдириши турган гап. Улар кийган кийимларининг ран-

дан туриб мамлакатни Мин ва Кин сулоласига мансуб 24 император бошқарди. Сарой Хитой императорлари учун XII асрдан XX асрнинг бошигача энг муҳим бино сифатида хизмат қилган. У император Чжу-Ди раҳнамолиги ва буйруғи билан қурилган. Шу саройнинг қурилиши ва унинг оламшумул аҳамияти туфайли ҳам қадимги пойтахт Нанкиндан Пекингга кўчирилган.

Chinatoday.com манбасида ёзилишича, «Гугун» сарой мажмуасини қуриш учун мамлакатнинг турли бурчакларида ном қозongan энг маҳоратли усталар жалб қилинган. 1 миллион нафар қурувчи ва 100 минг безакчи мутахассислар (тош, гранит, ёғоч ўймакорлиги билан шуғулланувчилар) сарой мамлакатнинг энг гўзал маскани бўлиши учун хизмат қилганлар. Ҳа, Чин ўлкасида кишини ҳайратга соладиган сир-синаотлар, мўъжизаю янгиликлар жуда кўп!

«Гугун» саройининг қадрқимматини оширувчи яна бир ноёб санъат дурдонаси, бу жуда катта ҳажмдаги ҳарсанг тош ва унга замонаси-

ёнида эса арслон сурати бор. Бу — императорнинг куч-қудрати, салобати, шунингдек, унинг доиршамдлиги, довюраклиги, саройнинг дахлсизлигини англатади.

Хитойнинг яна бир ноёб, дурдона ёдгорликларидан бири — Буюк Хитой девори ҳақида кўп маълумотларга эгамиз. Мамлакат туризм салоҳиятининг деярли ярим даромади манбаи ҳисобланган деворни кўриб, инсон тафаккури нақадар буюк мўъжизаларга қодир экани ҳақида ўйлаб қоласан киши. Меъморий ёдгорлик ҳажми, кўлами ва, ҳаттоки, шакли жиҳатидан ҳам дунёда ягона. Унинг минглаб зиналаридан аввалига фақат императорларгина ўтишган. Фақат XV асрга келибгина оддий халқ томоша қилиши, унинг ноёб меъморий ечимидан баҳраманд бўлишига рухсат берилган.

Буюк Хитой девори шундай ҳашаматли қурилган ансамбли, унга боқиб туриб, охирини кўз илғамас узунликдаги йўлдан юриб бораркансиз, ўз ҳаётингиз, ўтмишу келажагингиз ҳақида ўй суриб қоласиз.

ла туриб, гўё келажагингиз сари одимлаётгандек бўласиз, дейишади хитойликлар.

Мисли кўрилмаган катта бунёдкорлик иши бўлмиш буюк деворнинг қурилиши милoddan аввалги IV-III асрларда, Цинь сулоласидан император Цинь Ши-Хуанди даврида бошланган. «Ўзбекистон миллий энциклопедияси»да келтирилишича, 1953 йили Цзюйюань қалъаси (Пекин) яқинидаги қисми таъмирланган. «Буюк Хитой девори» — «Ванли чончанг» хитой тилида «10 минг километрли узунликдаги девор» маъносини англатади. Баландлиги 6,6 метр, кенглиги — пойдевори 6,5 метр, юқорисида 5 метргача. Ҳар бир неча юз метрлик масофада соқчилар учун махсус хоначалар қурилган.

Хитой девори милoddan аввалги 475-221 йилларида қадимги Хунну аҳолисини душман ҳужумларидан сақлаш мақсадида қурилган. Баланд, қалин ва мустаҳкам девордан душман ўта олмасди. Бора-бора қалъа кичик бир шаҳарчага айланган. Девор қурилиши бир неча йилгача давом этган, унинг сўнгги зиналари Мин сулоласи даврида (1368-1644) қурилган. Қурилиш материалларининг асосий қисми мармар, гранит, қум, гишт ва тош блоклари бўлиб, улар моҳир усталар томонидан шундай мустаҳкам ва зич терилганки, кўрғон ҳар қандай қучли қурол-аслаҳага бемалол қалқон бўла олади.

Буюк мамлакатнинг буюк ўтмишидан тирик афсона сифатида бугунгача етиб келган бу ёдгорликлар мана неча минг йиллар ўтиб ҳам бутун инсониятни ҳайратга солиб келмоқда. Уларга саёҳат қилган киши руҳий таскин топади, ўтмиш нафасидан баҳраманд бўлади.

Тоҳир ИБРОҲИМОВ,
тиббӣёт фанлари
доктори

ОГРИҚ ИЖОБИЙ ТАЪСИР КЎРСАТАДИ(МИ?)

Буюк Британиядаги Бристол университети мутахассислари юрак хуружи пайтидаги огрик ушбу организмга нисбатан бўладиган зарарни камайтириши мумкинлигини аниқлашди. Бу ҳақида «Circulation» журналида хабар берилди.

Айни кунда биргина Бирлашган Қиролликда ҳар йили 124 минг нафар одамда юрак хуружи кузатилади экан. Шу боис, мутахассисларни мазкур ҳолат ўйлантириб келган. Таъкидланишича, хасталик белгиларидан бири кўкрак қафасини сиқиб турувчи огрик ҳисобланади. Юракка кислород етиб бормай қолганида эса ҳужайралар нобуд бўлиб, органга жиддий зарар етади. Тадқиқот инфаркт пайтида, яъни томирда ивиб қолган қон юракни кислород билан

тўйинтирадиган артерияда қон айланишига ҳалал берганда огрик сигналлари зарарланган жойга шикастни йўқотувчи тармок ҳужайраларининг тўпланишига туртки бўлишини кўрсатди.

Бунда Substance P асосий молекуласи туфайли тана огрикни ҳис қилади. Молекуланинг ўзи эса хуруж пайтида юракнинг асаб товларидан ажралади. Сўнгра Substance P иликлардаги тармок ҳужайраларни артерияда қон ивиб қолган жойга йғи-ди. Ўз навбатида, тармок ҳужайралари қон айланишини тиклайдиган янги қон томирларини шакллантириш хусусиятига эга. Тадқиқотчилар ушбу изланиш инфаркт туфайли зарарланган юракни даволашда қўл келадиган дори воситаларини яратишга туртки бўлишига умид боғлашмоқда.

ҲИСОБИ КОСМОСДАН АМАЛГА ОШИРИЛДИ

Халқаро зоологлар гуруҳи Антарктиданинг космосдан олинган суратларидан фойдаланиб *Artenodytes forsteri* турига мансуб император пингвинлари сонини

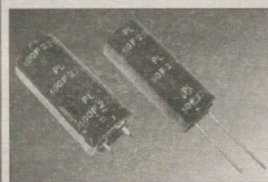
аниқлашга муваффақ бўлишди. Янги ҳисоб-китобларга қараганда жонзотларнинг сони қутилганидан ҳам салкам икки баробарга кўп экан, дейилади «Сайнс Ньюс» («ScienceNow») электрон манбасида.

Жараёнда учта тижорий сунъий йўлдошлар ёрдамида суратлар олинган, сўнгра тасвирлардан алоҳида пингвинлар ва уларнинг тўдаларини аниқлашда фойдаланилган. Миқдорни аниқлаш жараёни автоматик тарзда кечса-да, олимлар уни назорат қилиб туришган. Шу тарика 46та пингвин тўдалари борлиги, уларнинг таркибида эса тахминан 595 мингта жонзот бўлиши мумкинлиги қайд этилди.

ЎТА ИНГИЧКА ҚУЁШ БАТАРЕЯЛАРИ

Австрия ва Япония физик олимлари ўта ингичка — қалинлиги тахминан 1,5 микрометрга тенг органик қуёш батареяларини яратишнинг уddасидан чиқшди, деб ёздади «Nature Communications» журнали.

Янги батарея ўзаро боғланган бир нечта органик қатламдан иборат. Икки томонидан эса ҳимоя қопламлари ўрнатилган. Қопламлар устида электродлар ва уларни

ҳимоя қилувчи ҳамда батареянинг эгилувчанлигига хизмат қилувчи эластик тасмалар ҳам бор. Тадқиқотчиларнинг сўзларига кўра, лаборатория шароитида батарея нурларнинг 4 фоизгача энергиясини электр токига айлантириш қувватига эга. Тўғри, бу баъзи кремний асосида ишлайдиган қуёш батареялари самарасига нисбатан пастроқ кўрсаткич. Лекин янги қувват манбаининг огирлигини ҳисобга олганда бу ёмон натижа эмас. Таъкидланишича, мазкур илмий янгилик учувчисиз бошқариладиган ва қуёш энергияси ҳисобига ҳаракатланадиган парвоз қурилмаларини яратишда айниқса қўл келади.

Наргиза РУСТАМБЕКОВА тайёрлади.

Сахалинни Хоккайдо оролидан ажратиб турувчи Лаперуза бўғозида ёнгин чiqиши оқибатида чўкиб кетган Япониянинг «Сию мару-18» балиқчилик кемасининг бортидаги икки нафар экипаж аъзоси Япония соҳил хизмати ходимлари томонидан қутқариб олинди.

Швейцария ҳукумати 2004 йили Европа Иттифоқи таркибига қирган 8та Шарқий Европа мамлакатлари — Венгрия, Латвия, Литва, Польша, Словакия, Словения, Чехия ва Эстония мигрантларининг давлатга кириши ва уларга виза бериш кўрсаткичи сўнгги уч йил ичида 10 фоизга ошгани боис бир йил давомида чеклов қўйилишини маълум қилди.

Чили пойтахти Сантьяго шаҳри яқинида, мамлакатнинг асосий порти жойлашган Валпараисо шаҳридан 48 километр шимоли-шарқда содир бўлган магнитудаси 6,5 балли zilзилада қурбон бўлганлар ҳақида ҳозирча ҳеч қандай маълумот йўқ.

Реклама • Эълонлар • Реклама • Эълонлар • Реклама • Эълонлар • Реклама • Эълонлар • Реклама • Эълонлар

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги республика олий таълим муассасаларига учун 2012 йилда ўқув адабиётларини чоп этиш бўйича нашриётларни тендерда қатнашишга ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Тендер номи: Республика олий таълим муассасалари учун замонавий ўқув адабиётларини чоп этиш.

Буюртмачи: Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази (ОЎМҚХТМ).

Манзил: Тошкент шаҳри, 100060. Шаҳрисабз кўчаси, 42-уй. Тел: (8-371) 233-34-30, 233-33-08, 233-34-12, 233-33-84. Факс: (8-371) 233-34-30.

Молиялаштириш: Бюджет томонидан ажратилган марказлаштирилган маблағлар ҳисобидан амалга оширилади.

Молиявий манбаларнинг энг юқори суммаси: 750 000 000 (Етти юз эллик миллион) сўм.

Тўлов шартлари: пул ўтказиш йўли билан шартнома қийматининг 15 фоизи олдиндан, қолган 85 фоиз буюртма бажарилганидан кейин амалга оширилади.

Ишчи орган: «SANOATNEFTEGAZMONTAJ-KONSALTING» консалтинг компанияси. Манзил: 100115. Тошкент ш., Мўқимий кўчаси 98. Тел./Факс: (99871) 120-40-15.

Нашр этиладиган дарсликлар ва ўқув қўлланмаларнинг рўйхати 7та лот (№1, №2, №3, №4, №5, №6, №7) бўйича тендер ҳужжатларида кўрсатилган.

Махсулотни etkazиб бериш муддати ва шартлари: олдиндан тўлов амалга оширилгандан сўнг шартномага мувофиқ 60 календарь кундан кўп бўлмаган муддатда ОЎМҚХТМнинг омборхонасига etkazилади. Манзил: 100060. Тошкент шаҳри, Шаҳрисабз кўчаси, 42-уй. Тел. ва факс: (8-371) 233-34-30, 233-33-18. Махсулотни давлат стандартлари талаблари даражасида сифатли ва белгиланган муддатда тайёрлашни таъминлаш мақсадида талабгор 1та ёки 2та лотга иштирок этиши тавсия этилади.

Мазкур ТЕНДЕР очик турда ўтказилиб, унда мулкчилик шаклидан қатъи назар, олий таълим муассасалари учун ўқув адабиётларини нашр этиш ва буюртмачига сифатли ҳамда баҳоси жиҳатидан маъқул тарзда etkazиб бериш имконияти, дарсликлар ва ўқув қўлланмаларини нашр этиш бўйича махсус рухсатнома (лицензия)га ҳамда малакали тахрибгага эга барча ҳужалик субъектлари — юридик шахслар иштирок этишлари мумкин.

Тасарруфидга босмаҳонаси мавжуд бўлган нашриётларга устуворликлар берилиди.

Тендерда қуйидаги юридик шахслар иштирок эта олмайди:

— янги ташкил этиш (бўлиш, қўлиш ва ҳоказо), тугатиш ёки банкротлик босқичида бўлган;

— давлат реестрида рўйхатга олинганга олти ой муддатдан кам бўлган;

— мажбурий солиқлар бўйича бюджет олдида қарздорлиги мавжуд бўлган;

— вазирлик ва ОЎМҚХТМ билан аввал имзоланган шартномалар бўйича келишилган мажбуриятларни ўз муддатида баҳармаган;

— вазирлик ва ОЎМҚХТМ билан суд ёки арбитраж жараёнларини бошидан кечираётган;

— тендер комиссиясининг тижорий ва молиявий талабларига жавоб бермайдиган;

— фаолияти суд ёки ҳақамали судида муҳокамада кўриб чиқилаётган.

Тендер таклифлари (конвертлар) очилганига қадар тендер комиссиясининг Ишчи органи томонидан тендер савдоларида иштирок этиш истиғини билдирган талабгорлар малака танлови, яъни саралаш босқичидан ўтказилади. Бунда талабгорлар Ишчи органига тендер таклифи билан биргаликда қуйидаги ҳужжатлар тўпламини алоҳида тақдим этишлари лозим:

Ўзбекистон Республикаси корхона ва ташкилотларининг кичик ёки йирик бизнес субъектларига тегишлилиги тўғрисида давлат солиқ инспекциялари томонидан берилган маълумотнома;

маҳаллий монополиядан чиқариш, рақобатни ривожлантириш ва тадбиркорлиқни қўллаб-қувватлаш органларидан талабгор банкрот ҳолатида эмаслигини тасдиқловчи маълумотнома;

маҳаллий давлат рўйхатида олувчи органлардан талабгорнинг тугатилиш ёки қайта ташкил этилиш жараёнида эмаслигини тасдиқловчи маълумотнома;

юридик шахс сифатида давлат рўйхатидан ўтганлигини тасдиқловчи гувоҳнома-нинг нотариал тасдиқланган нусхаси;

Давлат солиқ инспекцияси ва талабгор ўртасида бюджет ва бюджетдан ташқари жамғармалар олдидаги мажбуриятлар бўйича ўрнатилган тартибда расмийлаштирилган солиштирув далолатномасининг асл нусхаси;

талабгорга хизмат кўрсатувчи банкнинг талабгорнинг ҳисоб рақамларида картотека (К-2) бўйича қарзи йўқлиги тўғрисида маълумотнома.

Давлат ташкилотлари томонидан саралаш босқичига тақдим этиш учун берилган ҳар бир маълумотномада талабгорнинг СТИРи кўрсатилган бўлиши ва тендер эълон қилингандан сўнг олинган бўлиши шарт.

Малака танлови, яъни саралаш босқичи тендер таклифларини қабул қилишнинг охириг санасидан бошлаб 3 кун муддат ичида ўтказилиши кўзда тутилади.

Тендер ҳужжатларини олиш учун ОЎМҚХТМнинг (Ш/х/р: 400 110 860 262 737 950 100 079 003. СТИР: 201 654 145. ОКОНХ 92 200. Молия вазирлиги Фазначилиги х/р 2340 2000 300 100 001 010 XKKM Марказий банк Тошкент ш. Бош бошқармаси МФО 00014. СТИР: 201 122 919) ҳисоб рақамига ҳар бир лот бўйича 200 000 (икки юз минг) сўм ўтказганини тасдиқловчи ҳужжати тақдим этишлари шарт.

Тўлов тўғридан-тўғри пул ўтказиш йўли билан амалга оширилади.

Тендер ҳужжатларини олиш учун талабгорлар томонидан тўланган тўлов қайтарилмайди. Тендер ҳужжатлари эълон чиққан кундан бошлаб 30 календарь кун давомида ҳар иш кuni (шанба ва яшанбадан ташқари) соат 10:00 дан 17:00 гача Тендер комиссиясининг Ишчи органидан нашриётларнинг ваколатли шахси томонидан олиниши мумкин.

Бундан ташқари, мазкур тендер савдолари ҳақидаги маълумотни Давлат хабарлари портали(xarid.uz)дан олиш мумкин.

Тендерда қатнашиш бўйича белгиланган тартибда қайтариладиган закалат миқдори (ҳар бир лот бўйича алоҳида) 2 500 000 (икки миллион беш юз минг) сўм қафолати ОЎМҚХТМнинг ҳисоб рақамига пул ўтказиш йўли билан тўлалиши шарт. Закалат суммаси билан бириктирилмаган тендер таклифлари Тендер комиссияси томонидан кўриб чиқилмайди.

Тендер таклифлари(конверт)ни кўриб чиқиш санаси ва жойи Тендер комиссияси томонидан белгиланади. Бу ҳақида Ишчи орган талабгорга ёзма хабар беради.

Тендер таклифлари(конверт) очилишида талабгорларнинг ишончли вакиллари иштирок этишлари мумкин.

Ўқув адабиётларини чоп этиш Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги ва Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Давлат санитария-эпидемиология назорати маркази санитария-гигиена талабларига ҳамда бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланган шартларга мувофиқ бажарилиши шарт.

Матбаа талаблари тендер ҳужжатларида келтирилган.

Dam olish sahifasi

ЭЙНШТЕЙН ҲИКМАТЛАРИ

Альберт Эйнштейн физиканинг кўплаб қонунларини кашф этганини яхши биламиз. Айни пайтда, у файласуф сифатида ҳам тан олинган. Куйида олимнинг машҳур ҳикматларини ҳукмингизга ҳавола этмоқчимиз.

1. Ҳеч қачон ҳато қилмаган одам ҳеч қачон бирор янги иш қилишга уринмаган кишидир. Чунки муваффақиятсизликка учраган киши ғалаба йўлини ютуққа дарров эришган одамдан яхшироқ билади.

2. Маълумот бу — мактабда ўрганганларнинг барчасини унутганидан кейин қолганидир. Инсон ўттиз йилдан сўнг устозлар ўргатган барча билимларни эсдан чиқаради. Фақат ўзи

ўрганганларигина ёдида қолади.

3. Тасаввурларимда мен худди рассом каби эркин чизаман. Тасаввур билимдан муҳимроқдир. Билим чекланган. Тасаввур эса бутун оламни қамраб олади. Зотан, инсоният ажодлари форда яшаган даврдан ҳозиргача қанчалик тараққий этганини тушунсак, тасаввур кучини тўлароқ англашимиз мумкин. Бугунгача эришганларимиз ажодларимизнинг тасаввурлари ёрдамида қўлга киритилган. Келажакда эришилаётгани эса бизнинг тасаввурларимиз ёрдамида бўлади.

4. Ижоднинг сири ўз илҳом манбаларини яшири биллишдир. Сизни бошқа буюк шахслар илҳомлантириши мумкин, аммо

сиз бутун жаҳоннинг назарида бўлсангиз, энди гоёларингиз ўзингизгагина хос бўлиши зарур.

5. Инсон қадри у нималарга эришишига қодирлиги билан эмас, балки атрофидагиларга нималар бериши билан ўлчаниши лозим. Омадли инсон эмас, қадрли инсон бўлишга интилинг. Агар оламшумул шуҳрат қозongan кишиларга эътибор берсангиз, уларнинг ҳар бири дунёга нималар берганига гувоҳ бўласиз. Олиш имкониятига эга бўлиш учун аввал бериш керак. Қачонки мақсадингиз дунёда қадриятларни юксалтириш бўлса, ўшанда ҳаётнинг навбатдаги босқичига кўтариласиз.

Г.КУРБОНОВА,
психолог
(Давоми бор.)

Албатта, ҳар фаслнинг ўзига хос хислатлари бор. Хусусан, баҳорнинг гўзаллиги, табиатнинг яшнаб-яшаши ҳақида тўқинланиб гапириш мумкин. Кўкламоннинг яна бир жиҳати, бу фаслда она

тин, темир, фосфор, калий, кальций, магний сингари моддаларга бойлиги билан ҳам ажралиб туради. Исмалокнинг баргларида тэйёрланган дамлама камқон-

Tabiat — mo jiza

соат дамлаб қўйилади. Сўнгра докада сузилиб, кунига ярим пиёладан 3 маҳал ичилади.

ИСМАЛОҚ

замин бағридан униб чиққан ўт-ўланлар орасида шундайлари борки, улар ҳам таом, ҳам доривор гиёҳ саналади. Ана шулардан бири исмалокдир. Ундан пазанда хотин-қизларимиз ажойиб сомсалар, чучвараю мантилар, хониму турли пишириқлар тайёрлашдики, лаззати оғзингизда қолади. Айниқса, исмалокдан кўк пичаклар букиб, тандирга ёпсангиз борми, хуш бўйи бутун маҳаллани тутиб кетади.

Исмалок С, В₁, В₂, РР витаминлари, каро-

ликда, томоқ, ўпка ва асаб касалликларида даво ҳисобланади. Қорин ва ичакларнинг яллиғланиши хасталигида ҳам самарали восита саналади. Абу Али ибн Сино ана шундай дамламани йўталга қарши, балғам кўчирувчи, қабзиятга қарши, сафро ҳайдовчи малҳам сифатида қўллаган.

Исмалокдан қайнатма тайёрлаш учун 1 ош қошиқ исмалокнинг сархил мурғак меvasи ёки барг қиймаси 200 грамм сув билан 10 дақиқа қайнатилиб, 1

Айни баҳор кезлари инсон организми витаминларга чанқоқ пайти исмалокнинг барра баргларида, отқулоқ, жағ-жағ, ялпиз сингари қўқатлар аралашмасидан тайёрланган таомлар «йўғон чўзилиб, ингичка узилиши»нинг олдини олади.

Умида ИСМОИЛОВА
тайёрлади.

Тоғ ёнбағридаги сой яқинида дарахтларга илашиб ёввойи тоқлар ўсарди. Ёз келиши билан бу ерда чўғур-чўғур бошланар, барча қўшлар узумхўрликка йиғиларди. Қўшлар ҳам жуда пала-партиш бўларкан. Охиригача емай чўқилаб-чўқилаб кетишгани учун ҳам узумлар уларни ёмон кўрарди.

Ёз келиб, фарқ пишган узумлар шоҳларини селкил-

шара қилиб кетишган эди, — деб япроқлар орасига яширина бошлабди аразчи. Шериғи эса:

— Шу қўшлардан бошқа бизни ейдиганлар йўқ-да. Чўқилашса ҳам фойдамиз тегса бўлди, — деб тураверибди.

Кун кизиби, узумлар юзини лов-лов ёндирибди. Бизнинг аразчи узумимиз эса аллақачон барглар орасига яшириниб олган эди. Туш-

чи узумимиз ёлғиз зерика бошлабди. Қуриган барглар орасидан ташқарига разм солибди. Бу вақт куз келиб улгурган эди. Атрофнинг сокинлиги уни баттар қийнабди. У дўстлари билан қўшларга ем бўлмаганидан пушаймон чекиб, ўзини кўз-кўз қила бошлабди. Негаки, у кераксиз мева бўлиб қолишни хоҳламаган экан-да. Лекин узум бир ҳафта турса ҳам, ҳеч қайси қўш эътибор бермабди. Негаки, узум қуриб майиз бўлиб қолган эди...

Шахноза
ШАМСИДИНОВА

Сирдарё вилояти

ЖОН ЎЗБЕКИСТОН!

Бағрингда боладек ўсдим, бегубор,
Халқинг юрагида номус, виждон, ор.
Ёш авлод қонида миллий ифтихор,
Бахтингни сўйлайман, жон Ўзбекистон!

Меҳнати қадрли боғбону деҳқон,
Хуснингга хусн қўшар, сен чиройга кон.
Жаннатий ўлкасан, боғларга макон,
Толеинг ўйлайман, жон Ўзбекистон!

Олиму шоирлар сенда топган бахт,
Бағрингда дўстона яшар ҳар миллат.
Адолат шиори бизга эзгу аҳд,
Дўстлигинг суйгайман, жон Ўзбекистон!

Қаддинг ғоз тутибсан навқирон ёшда,
Эркинлик байроғинг хилпирар бошда.
Юртига муҳаббат ҳар қари-ёшда,
Қадрингга бўйлайман, жон Ўзбекистон!

Мустақил йўлингдан борарсан мағрур,
Бағрингда барг ёзар муҳаббат, гурур.
Сендан илҳом олиб, олиб шеър, шуур,
Мадҳингни куйлайман, жон Ўзбекистон!

Холмурод ХАМДАМОВ,
Навбахор туманидаги
10-мактаб директори

АРАЗЧИ УЗУМ

латганча гурунг бошлабди.

— Вой, бунча қизариб пишдингиз? — дебди аразчи узум.

— Ахир, юзим қуёшга қараган-да. Хув, нарироқда хусайнилар пишиб, асалариларга таланишмоқдами? — дебди ёнидагиси.

— Ҳа, арилар бўлса ҳам майли, чумчуқларни айтинг.
— Бугун бизнинг олдимизга ҳам келишса керак, — дебди яна бири.

— Қўшларга талангандан кўра барглар орасига кириб кетаман. Ўтган йили ҳам юзларимни чўқилаб, бадба-

дан сўнг қўшлар базми бошланиб, узумларни бирин-кетин чўқилабди. Зумда қоринлари тўйғач, учиб кетибди. Аразчи узум япроқлар ортидан бошини кўтарганча, аввалгидек «таланган» дўстларига қараб дебди:

— Айтган эдим-ку, сизларга қўшлардан яширинилар деб.

— Қўшларни тўйдириш ҳам бир бахт, — деб жавоб берибди улар.

Салкам бир ҳафта узум-хўрлик давом этиб, узумлар ҳам тугабди. Бизнинг араз-

ҚИЗИМ, СЕНГА АЙТАМАН

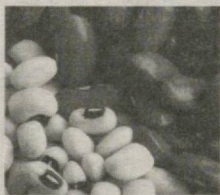
Балиқни мазали қилиб қовуриш ҳам ўзига хос маҳорат талаб этади. Бунинг учун ўсимлик ёғи ва сариёғни тенг миқдорда аралаштириб ишлатган маъқул. Қизариб пишишни истасангиз, қовураётган идишингизнинг қопқоғини ёпманг.

Foydali maslahatlar

Пиёз кўкариб кетмасин десаңгиз, сақланаётган идишига бир бўлак нон қўйинг. Нон пиёзлардаги ортиқча намликни ўзига тортиб олади.

Туз солинган идишнинг оғзи

Ловия хушхўр бўлиб пишиши учун биринчи қайнаган сувни тўкиб ташлаб, бошқатдан сув солинг ва 3 ош қошиқ ўсимлик ёғи қўшинг. Қораймаслиги учун эса идишнинг қопқоғини ёпмасдан, очиқ ҳолда қайнатинг.

доимо ёпиқ бўлиши керак. Очиқ турган идишдаги тузни ҳеч қачон ишлатманг.

Қизиган товага асло сув қуйманг. Акс ҳолда, унда овқат пишириш қийинлашади.

Саҳифани
О.ОЧИЛОВА тайёрлади.

КУРАШЧИ-МАЛИКАЛАР БЕЛЛАШУВИ

Пойтахтимиздаги «Туркистон» саройида «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати марказий кенгаши ҳамда Ўзбекистон Шарқ яккакурашлари ва жанг санъатини ривожлантириш маркази томонидан ташкил этилган 5-анъанавий «Шарқ яккакурашлари маликаси» кўрик-танловининг якуний босқичи бўлиб ўтди. Айтиш керакки, спортда ютуқларга эришган қизларни рағбатлантириш ва шу орқали улар ўртасида соғлом турмуш тарзини кенг тарғиб қилиш мақсади қўзланган танловнинг саралаш босқичларида барча вилоятлардан жами 250дан ортиқ қиз иштирок этди.

— Спортни оммалаштиришда турли мусобақа ва спорт тадбирларининг аҳамияти катта, — деди Шарқ яккакурашлари федерацияси бош котиби Эдуард Ли. — Бугун ёшларимизнинг аксарият қисми спорт билан шугулланади, сўнгги йилларда уларнинг спортга бўлган муносабати ижобий томонга ўзгарди. Яна бир муҳим жиҳат — ҳукуматимиз томонидан аёллар спортини ривожлантиришга қаратилган улкан эътибор. Якуний босқичда етти нафар иштирокчи киз туртта шарт бўйича куч синашди. Дастлабки шартда қизлар-

нинг интеллектуал салоҳияти синовдан ўтказилди. Иккинчи шарт пазандлик маҳоратиغا бағишланди. Учинчи шартда кўргазмали спорт чиқишлари намойиш этилган бўлса, сўнгги шартда тадбир меҳмонлари иштирокчилар томонидан ижро этилган рақслар гувоҳига айланишди.

Якуний натижаларини эълон қилиш ва ғолиблик табриклаш учун сахнага чиққан Ўзбекистон Шарқ яккакурашлари ва жанг санъатини ривожлантириш маркази бош котиби ўринбосари, ҳакамлар ҳайъати раиси Аълам Муллаев танлов иштирокчиларининг иқтидори ва маҳорати

йилдан-йилга ошиб бораётганини таъкидлади.

— Бугун қизларимизнинг нафақат спортда, балки, санъат, маданият, фан ва рўзгор ишларида ҳам илғор эканликларига ишонч ҳосил қилдик. Ишонамизки, келажакда улар бахтли ва мустақам оиланинг бекалари бўлишади, — деди ҳакамлар ҳайъати аъзоси, Республика Хотин-қизлар кўмитаси раиси ўринбосари Озода Парпиева.

Шундай қилиб, «Шарқ яккакурашлари маликаси» кўрик-танловининг «Иродали малика» номинациясига Тошкент давлат жисмоний тарбия институти магистранти, таэквандо бўйича жаҳон чемпиони, «Ўзбекистон белгиси» кўрак нишони соҳиби Зулфия Аҳмаджонова муносиб топилди. «Латофатли малика» номинацияси ғолиби — Камилла Зубайдуллаева дзюдо билан шугулланади. Ўзбекистон кубоги совриндори, Ўзбекистон Республикаси спорт устаси.

«Нафосатли малика»

номинациясида Тошкент давлат жисмоний тарбия институти талабаси Шахноза Зухриддинова ғолиб бўлди. У ёшликдан қўл жанги билан шугулланиб келади. «Мухлислар меҳрини қозongan малика» — Азиза Хусанова эса 2011 йили жанг санъати бўйича Корея республикасида ўтказилган фестивалда 1-ўринни қўлга киритган.

«Назокатли малика» номинацияси ғолиби — Жамила Қаюмова айни пайтда П.Ф.Боровский номидаги тиббиёт коллежи ўқувчиси бўлиб, у анъанавий у-шу спорт тури билан шугулланади. Танловда 1-ўринни эгаллаш бахти Тошкент давлат фармацевтика институти қошидаги академик лицей ўқувчиси Ирода Толиповага насиб этди. У таэквандо билан шугулланиб келади.

Халкидо бўйича Ўзбекистон чемпиони, Тошкент давлат шарқшунослик институтини тамомлаган Евгения Болтаева Гран-при соҳибасига айланди.

Висола ҚАРШИБОВА,
«Ma'rifat» мухбири

“ОЛИМПИДАГАЧА 100 КУН”

Шу йилнинг ёзида Лондон шаҳри мезбонлик қилувчи Олимпиада ўйинларининг бошланишига 100 кун қолгани муносабати билан Ташкилий кўмита томонидан бир қатор акциялар ўтказилмоқда.

“Авлодлар илҳами” деб номланган мазкур ҳаракат натижасида Лондон ғарбида жойлашган «Кью-Гарденс» истироҳат боғида 20 минг туп гул кўчатидан олимпиада ҳалқалари шакллантирилди. Хар бирининг диаметри - 50 метр бўлган бешта доирага гулларни ўтказиш учун уч кун сарф этилди.

Умуман, мазкур ҳафта мобайнида Буюк Британияда олимпиадага 100 кун қолиши муносабати билан яна бир қанча тадбирлар ўтказилди. Жумладан, Трафальгар майдонида концерт уюштирилди, мактаб ўқувчилари билан биргаликда Уэймут шаҳри яқинида улкан қум қасри қурилди, 206 нафар отлик гвардиячи эса Қироллик плаци — Horse Guards Paradeда 100 рақамини ҳосил қилиб саф тортди.

КЕЛАЖАК МАКТАБДАН БОШЛАНАДИ

Миллатнинг эртанги кунини бегиловчи куч — навқирон авлод вақиллари таълим олаётган мактабларимизда спорт ва жисмоний тарбияни ривожлантиришга, оммавийлаштиришга алоҳида эътибор қаратилиши ҳар жиҳатдан муҳим масаладир. Зеро, аждодларимиз «Соғ танда — соғлом ақл» деб бежиз айтишмаган.

Чиндан ҳам бугун фақат спорт мажмуалари ёки болалар ва ўсмирлар спорт мактабидегина эмас, балки умумий ўрта таълим мактабларида ташкил этилган спорт тўғараклари ҳам фарзандларимизнинг саломатлиги мустаҳкамланишида ўз ўрнига эга бўлмоқда. Чунки замонавий жиҳозларга тўла мактаб спорт залларида ҳам спорт билан кўнгиладигдек шугулланиш учун шарт-шароитлар мавжуд.

Хусусан, Тошкент вилояти Қибрай туманидаги 34-умумтаълим мактабининг спорт ва жисмоний тарбияни ўқувчилар ўртасида тарғиб қилишдаги фаол саяё-ҳаракатлари Болалар спортини ривожлантириш жағфармаси томонидан рағбатлантирилиб, уларга 20 донa мат, 6 донa гимнастика ўриндиги, нарвон, арқонлар, 6 донa футбол тўпи ва 6 донa волейбол копгоги тақдим этилди.

— Мактабимизда айни вақтда 186 нафар ўқувчи ўқияпти, — дейди мактаб директори Дилором

Хуркинова. — Уларнинг 84 нафарини қизлар ташкил этади. Ўқувчиларнинг ҳар доим соғ-саломат дорсларга ўз вақтида қатнашишини таъминлаш мақсадида энг самарали усул — спорт ва жисмоний тарбияни ривожлантиришни танлаганмиз. Бу борада стол тенниси, шахмат-шашка, мини футбол ва энгил атлетика тўғараклари очганмиз. Уларда деярли барча ўқувчи ўз кизиқишига қараб ҳамраб олинган.

Мактабда спортни кенг тарғиб қилиш учун ўзига хос усулдан фойдаланилади. Яъни, директор тўғаракларда қатнашиб, туман ёки вилоят миқёсида чемпион бўлган ўқувчини тенгдошларига ибрат қилиб кўрсатади ва эодалик соғваси билан рағбатлантиради. Қарабсизки, чемпионга ҳавас қилиб спортни танлаганларнинг сони орта бошлади.

— Спорт ўқувчиларнинг ҳаракатчанлигини оширади, — дейди жисмоний тарбия фани ўқитувчиси Малоҳат Мамарахимова. — Бо-

лаларнинг соғлом, қадди-қомати расо, маънавий дунёси бой ва руҳи тетик бўлиши учун ҳаракат қилаёلمиз. Уларнинг интилувчанлиги кўнглимизни тоғдек кўтарса, мусобақалардаги фаол иштироки, ютуқлари янада қувонтиради. Айниқса, ўқувчиларнинг муваффақиятига ҳисса қўшаётган аёл мураббийларимиз ҳам маънавий, ҳам моддий жиҳатдан рағбатлантирилмоқда. Жумладан, ўзим ҳам қўшимча устама ҳақ оляпман.

«Умид ниҳоллари-2012» спорт мусобақалари сафидан ўрин олган стол тенниси мусобақаларининг туман босқичида биринчи, вилоятда учинчи ўринни олган 9-синф ўқувчиси Гулниса Бобоева намунали ўқувчилардан бири. У стол тенниси силраларини пухта ўзлаштириб турнирларда ғолибликка эришмоқда.

Болаликнинг орзулари, мақсадлари беғубор бўлади. Мактабдаёқ спорт билан шугулланиб, тарбия топган, иродаси мустаҳкам бола вақти келиб, мустақил ҳаётга қадам қўйганда муаммоларни қийинчиликсиз енгиб ўта олади. Ҳа, устозлар уқтирганидек, келажак мактабдан бошланади.

Зоҳиджон ХОЛОВ,
«Ma'rifat» мухбири

ЧОРАК ФИНАЛ ТЎҚНАШУВЛАРИ

Хоккей бўйича «Стенли Кубоги» учун ўтказилаётган матчлар ўзининг қизгин палласига кириб бормоқда. Энг тажрибали ўйинчи Николас Бэкстремнинг иштирокисиз ҳам «Вашингтон» жамоаси ўз майдонида «Бостон»ни мағлуб этишнинг имконини топди.

Ушбу чорак финал учрашуви 2:1 ҳисоби билан якунига етди.

«Нью-Жерси» жамоаси эса «Prudential Center» майдонида «Флорида»

устидан зафар қучди. Бу сафар майдон эгалари рақибларига ҳеч қандай имконият бермай, 4:0 ҳисобида устунликка эришдилар.

Мусобақанинг бошқа учрашувларида «Чикаго» клуби «Финикс»га, «Сан-Хосе» эса «Сент-Луис»га енгилди.

АНЪАНА ЎЗГАРАДИМИ?

Теннис бўйича Монте-Карлода ўтказилаётган «Мастерс» таснифига кирувчи турнирнинг чорак финал йўлланмаларидан бири швейцариялик Станислас Вавринкага насиб этди.

У нимчорак финал учрашувида испаниялик рақибни Николас Альмагро устидан икки сет натижасига кўра, 6:3, 6:3 ҳисобида устунликка эришди. Матч деярли бир ярим соат давом этди.

Чорак финал учрашувида Вавринка турнирнинг амалдаги чемпиони испаниялик Рафаэль Надальга қарши кортта тушади. Бу икки теннисчи ўртасида ўтган аввалги етти учрашунинг ҳеч бирида Станисласга омад қилиб бокмаган эди. Бу сафарги учрашувда мазкур анъана ўзгарадими, йўқми, яқин кунларда аниқ бўлади.

Эслатиб ўтамиз, турнирнинг ютуқ жағфармаси 2,4 миллион еврои ташкил этади.

реклама * реклама * реклама * реклама * реклама * реклама * реклама

«STEEL PANTERA» МЧЖ ЯНГИ АУДИО-АЛЬБОМЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТАДИ:

Зулхумор Мўминова ижросидаги

«Шарқ эртаклари»

янги аудиоальбоми

сотувга чиқарилди.

Шунингдек, сиз дўконларимиз

тармоғидан «Ўзбек халқ эртаклари»,

Ғафур Фуломнинг «Шум бола»

асари ва бошқа аудиоальбомларни

харид қилишингиз мумкин.

Бизга қуйидаги телефон
орқали мурожаат қилинг:
(+99871) 245-70-86.

Низомий номидаги ТДПУ ректорати ва жамоат ташкилотлари Табиёт фанлари факультети «Биология ва уни ўқитиш методикаси» кафедраси доценти

Гулчеҳра Миржавхаровна УМАРОВАнинг вафоти муносабати билан унинг оила аъзоларига ҳамдардлик билдиради.

Китоб миллиятнинг қалб ва ақл кўзини ёритувчи офтобдир!

ҒАФУР ҒУЛОМ НОМИДАГИ НАШРИЁТ-МАТБАА ИЖОДИЙ УЙИ

Мухтарам китобсеварлар! Ўзбек миллий маданий мероси, мумтоз адабиёти, ҳозирги замон адабий-бадий ҳамда санъатига оид асарлар, жаҳон адабиётининг ўзбек тилидаги намуналарини бизнинг нашриёт-матбаа ижодий уйимиздан харид қилишингиз мумкин.

Нашрларни юқори сифатда адабий таҳрир қилиб, бадий безаш, чоп этиш, матбаа хизматларига тўловнинг тезкор ва арзон тизимини фақат шу ердан топасиз.

Сизга тақдим этилаётган буюк ва таниқли шоир-ёзувчиларнинг бебаҳр дурдоналаридан бебаҳра қолманг!

Мурожаат учун манзил: 100128, Тошкент, Шайхонтоҳур кўчаси, 86.

Телефонлар: (+99871) 241-83-29, 241-48-67, 241-25-24. Web-сайтмиз: www.iptdgulom.uz E-mail: iptdgulom@sarkor.uz

Ma'rifat

TA'SIS ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi, O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, O'zbekiston Ta'lim, fan va madaniyat xodimlari kasaba uyushmasi Markaziy Kengashi.

Bosh muharrir:
Abdusamat RAHIMOV

Tahrir hay'ati: Madamin ARIPIJANOV, Jumanazar BEK-NAZAROV, Baxtiyor DONIYOROV, Farrux JABBOROV (bosh muharrirning birinchi o'rinbosari), Akmal ISLOMOV (mas'ul kotib), Mahmuda MURZAYEVA, Husan NISHONOV (bosh muharrir o'rinbosari), Nurlan USMONOV (bosh muharrir o'rinbosari, "Учитель Узбекистана"), Aleksey CHUKARIN (mas'ul kotib, "Учитель Узбекистана"), Sa'dulla HAKIMOV.

Gazeta
O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida № 0067 raqam bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-6416

ИНДЕКС: 149, 150. Г-418.

Tiraji 49949.
Hajmi 4 bosma taboq.
Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3.

«Ma'rifat»dan materiallarni ko'chirib bosish tahririyat ruxsati bilan amalga oshirilishi shart. Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqir qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

Reklama materiallari uchun tahririyat javobgar emas.

MANZILIMIZ: 100083, Toshkent,
Matbuotchilar ko'chasi, 32.

Web-site: www.marifat.uz

TELEFONLAR: mas'ul kotib—233-99-15, umumiy o'rta va maktabgacha ta'lim yangiliklari bo'limi — 236-53-16, fan, oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yangiliklari bo'limi — 236-54-03, adabiyot, madaniyat, kasaba uyushmalari hayoti yangiliklari bo'limi — 236-54-69, ma'naviyat va maktabdan tashqari ta'lim yangiliklari bo'limi — 236-54-23, siyosat, xalqaro hayot va sport yangiliklari bo'limi — 236-55-58, reklama va marketing bo'limi — 233-42-92(faks), 236-54-17.

Bahosi sotuvda
erkin narxda

Dizaynerlar:
Malohat TOSHOVA,
Liliya BINASHEVA.

Navbatchi muharrir:
Qurbonboy MATQURBONOV.
Navbatchi: Sherali NAMOZOV.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksionerlik kompaniyasi bosmaxonasi.

Korxona manzili: «Buyuk Turon» ko'chasi, 41-uy

ЎЗА акуни — 21.00
Toshirildi — 21.45